

Projekt

z dnia 11 lutego 2026 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY PAWŁOSIÓW**

z dnia 2026 r.

**w sprawie w sprawie przyjęcia „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
do 2030 roku dla Gminy Pawłosiów”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r. poz.1153 z późn. zm.) art.17 ust. 2 pkt 4, art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz 1214 z późn. zm.) oraz uchwały Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) (M.P. z 2022 r. poz. 767)

Rada Gminy Pawłosiów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych do 2030 roku dla Gminy Pawłosiów”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pawłosiów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH DO 2030 ROKU DLA Gminy Pawłosiów

Pawłosiów, 2025

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Spis treści

Słownik skrótów i pojęć	4
1. Wprowadzenie i metodologia	5
2. Komplementarność z dokumentami strategicznymi.....	7
3. Charakterystyka Gminy Pawłosiów	11
3.1. Ogólna charakterystyka	11
3.2. Diagnoza sytuacji społecznej	13
4. Analiza zasobów środowiskowych.....	16
4.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług	16
4.2. Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usług	26
4.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne	26
4.4. Analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie Gminy Pawłosiów	27
5. Diagnoza w zakresie potrzeb	30
5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy	30
5.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych.....	40
5.3. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych	45
5.4. Diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia osób	46
6. Analiza potrzeb	49
6.1. Obecnie realizowane usługi i formy wsparcia	49
6.2. Diagnoza usług deficytowych	50
6.3. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych	51
6.4. Przyczyny nierealizowania usług społecznych	51
7. Część programowa.....	52

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

8. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu	63
9. System monitorowania i oceny (ewaluacji).....	68
10. Spis rysunków i tabel	73

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Słownik skrótów i pojęć

DPS	Dom Pomocy Społecznej
GUS	Główny Urząd Statystyczny
LPDI	Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
NGO	Non governmental organisations - oznaczający organizacje pozarządowe
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
UG	Urząd Gminy Pawłosiów

1. Wprowadzenie i metodologia

Deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian polityki społecznej państwa, szczególnie w kontekście aktualnych wyzwań i potrzeb społecznych ujawniających się na szczeblach lokalnych. Zgodnie z jedną z definicji jest to całość planowania transformacji i zmniejszania rozmiaru zakładów stacjonarnych lub ich likwidacji, przy jednoczesnym zapewnieniu innego rodzaju różnorodnych usług opieki, bazujących na standardach wynikających z praw człowieka i zorientowanych na rezultaty¹.

Celem niniejszego Lokalnego Planu jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na szczeblu gminnym, zarówno w zakresie koniecznych interwencji, jak i podjęcia działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Jednym z celów dokumentu jest dokonanie pogłębionej diagnozy potrzeb społecznych w społeczności lokalnej co do zakresu i form usług, stanowiącej postawę do formułowania zadań i działań jednostek samorządu terytorialnego w zakresie kreacji i realizacji usług społecznych.

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Pawłosiów powstał pozostając w pełnej zgodności i w oparciu o rekomendowane przez MRiPS „Ogólnopolskie ramowe wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych”.

W prace nad dokumentem na każdym etapie jego powstawania byli aktywnie zaangażowani przedstawiciele podmiotów odpowiedzialnych za jego przyszłe wdrażanie. Opracowanie niniejszego planu zostało przygotowane przy merytorycznym wsparciu firmy C.point Sp. z o. o., która zapewniła kompleksowe doradztwo eksperckie oraz koordynację procesu przygotowawczego. Zastosowanie szeregu metod badawczych, niezbędnych do pozyskania danych do części diagnostycznej, pozwoliło na rzetelne odwzorowanie stanu aktualnego. Do kluczowych metod i narzędzi wykorzystanych w trakcie realizacji projektu należały m.in.:

¹ Definicja UNICEF (źródło: MRiPS, Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych)

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

1. Badania ankietowe typu CAWI, stanowiące diagnozę potrzeb mieszkańców gminy
2. Badania ankietowe typu CAWI, stanowiące diagnozę potrzeb GOPS i innych podmiotów wdrażających LPDI
3. Spotkanie mobilizujące dla reprezentantów gmin,
4. 4 warsztaty planistyczne z Zespołem roboczym ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI oraz grupami tematycznymi
5. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z kadrą zarządzającą i opiekunami DPS oraz z mieszkańcami DPS
6. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z opiekunami niepełnosprawnych dzieci i młodzieży, w tym dzieci z niepełnosprawnością intelektualną
7. Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) z opiekunami osób starszych, niesamodzielnych długotrwale chorych
8. Badania danych zastanych (Desk research)

Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych wskazują, iż na poziomie samorządu należy powołać Zespół ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI. Ze względu na zróżnicowanie rodzaju usług społecznych Zespół roboczy powinien mieć charakter interdyscyplinarny. Kieruje nim Koordynator odpowiedzialny za opracowanie i prowadzenie procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, a w późniejszym czasie monitorowanie realizacji planu. Skład i zakres jego prac jest integralną częścią dokumentu.

W skład tegoż zespołu w gminie Pawłosiów wchodzi 6 członków:

1. Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pawłosiowie – Koordynator Zespołu Roboczego;
2. Asystent rodziny
3. Starszy specjalista pracy socjalnej
4. Starszy pracownik socjalny
5. Specjalista pracy socjalnej
6. Pracownik socjalny

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

2. Komplementarność z dokumentami strategicznymi

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla gminy Pawłosiów jest zgodny i komplementarny względem dokumentów europejskich i krajowych kierujących rozwój i kształt usług społecznych, takich jak:

- Ogólnoeuropejskie Wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności
- Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030, z perspektywą do 2035 r.
- Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030
- Krajowy Plan Transformacji
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030
- Rekomendacje MFiPR: „Włączenie społeczne w Programach Regionalnych”

Dokumentem regionalnym kierującym rozwój usług społecznych w województwie podkarpackim jest Podkarpacki Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025. Dokument ma w głównej mierze na celu zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych w województwie podkarpackim do 2030 r. Plan identyfikuje działania w 5 obszarach interwencji, tj.:

1. Osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność oraz ich opiekunowie i rodziny
2. Rodzina i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami
3. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego
4. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem z dostępu do mieszkań
5. Obywatele państw trzecich, w tym migranci

W Planie założono również działania wspierające i monitorujące, które są wspólne dla wszystkich obszarów:

- Koordynacja usług społecznych m.in. przez wspieranie tworzenia i działalności centrów usług społecznych lub miejsc koordynacji usług

społecznych, szkoleń z zakresu deinstytucjonalizacji, wymiana dobrych praktyk.

- Diagnozowanie sytuacji w województwie w zakresie deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych oraz ekonomii społecznej.
- Monitorowanie i ocena realizacji Podkarpackiego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji.
- Nabywanie, doskonalenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadry pomocy i integracji społecznej oraz kadry realizującej usługi społeczne m.in. specjalistyczne i tematyczne szkolenia, warsztaty, superwizje, wyjazdy studyjne.
- Organizowanie i wspieranie współpracy pomiędzy instytucjami oraz podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej m.in. wspierania rodziny i pieczy zastępczej, pomocy społecznej, rehabilitacji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej w szczególności przedsiębiorstw społecznych realizujących usługi społeczne².

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Pawłosiów jest komplementarny i zgodny z wyżej wymienionymi zapisami, stanowiąc jednocześnie jedno z narzędzi realizacji i wdrażania Podkarpackiego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025.

Ponadto dokument pozostaje w związku i zgodności ze:

1. Strategią rozwoju województwa – Podkarpackie 2030
2. Programem Fundusze Europejskie dla Podkarpacia na lata 2021–2027
3. Wojewódzkim Planem Transformacji Województwa Podkarpackiego na lata 2022–2026
4. Wojewódzkim Programem Pomocy Społecznej na lata 2024–2030

² Podkarpacki Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2023–2025

5. Wojewódzkim Programem na rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021–2030
6. Wojewódzkim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2030
7. Wojewódzkim Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030
8. Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021–2030
9. Programem współpracy Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025
10. Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Podkarpackiego do roku 2030

Dokumenty lokalne

Najważniejsze dokumenty Gminy Pawłosiów dotyczące realizacji usług społecznych zostały zestawione poniżej, a wybrane z nich opisano bezpośrednio po wykazie.

1. Statut Gminy
2. Strategia Rozwoju Gminy Pawłosiów na lata 2021 – 2027

Strategia Rozwoju Gminy Pawłosiów na lata 2021 – 2027 w ramach celu strategicznego I Tworzenie warunków wszechstronnego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców wyznacza szereg celów operacyjnych i działań. W ramach priorytetu I.1 Edukacja opracowano cel operacyjny I.1.1 Rozwój potencjału intelektualnego mieszkańców. Wyznaczono kierunki działań, m.in.:

- Modernizacja oraz doposażenie infrastruktury przedszkolnej i szkolnej, w tym sal lekcyjnych, pracowni komputerowych oraz obiektów sportowych,
- Realizacja programów zajęć pozalekcyjnych wspierających rozwój intelektualny, fizyczny i społeczny dzieci i młodzieży.

Priorytet I.2 Aktywizacja społeczna obejmuje cel operacyjny I.2.1 Poprawa jakości życia oraz aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców. Działania obejmują m.in.:

- Rozbudowę i modernizację infrastruktury lokalnej wspierającej realizację inicjatyw integracyjnych i aktywizacyjnych, w tym świetlic środowiskowych, klubów seniora i centrów lokalnych,
- Organizację i promocję wydarzeń integrujących mieszkańców, rozwijających ich umiejętności społeczne i samodzielność, w tym programów wspierających osoby starsze, chore i niepełnosprawne oraz ich opiekunów,
- Wdrożenie usług wspomagających opiekę w miejscu zamieszkania, takich jak wsparcie asystenckie, rehabilitacyjne, poradnictwo oraz pomoc wytchnieniowa dla opiekunów.

W ramach priorytetu I.3 Rolnictwo realizowany jest cel operacyjny Wspieranie rozwoju rolnictwa, obejmujący:

- Wsparcie rozwoju rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego,
- Stymulowanie współpracy gospodarstw rolnych i promocję lokalnych produktów, co wspiera stabilność ekonomiczną społeczności wiejskich.

Priorytet I.4 Kultura, turystyka i sport koncentrują się na zachowaniu dziedzictwa kulturowego oraz zwiększeniu atrakcyjności gminy jako miejsca do rekreacji. W ramach celu operacyjnego Zachowanie dziedzictwa kulturowego i rozwój infrastruktury rekreacyjnej realizowane są działania:

- Ochrona dziedzictwa kulturowego gminy,
- Budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowej, turystycznej i rekreacyjnej, sprzyjającej integracji społecznej i aktywności mieszkańców.

Strategia uwzględnia również obszar infrastruktury dla zrównoważonego rozwoju i środowiska, w którym działania mają na celu poprawę jakości życia poprzez dostęp do sprawnej komunikacji, energii oraz usług komunalnych, przy jednoczesnym zachowaniu wysokiej jakości środowiska naturalnego. Szczególny nacisk położono na działania umożliwiające mieszkańcom korzystanie z usług w ich własnym środowisku, zwiększając samodzielność i integrację lokalną.

3. Charakterystyka Gminy Pawłosiów

3.1. Ogólna charakterystyka

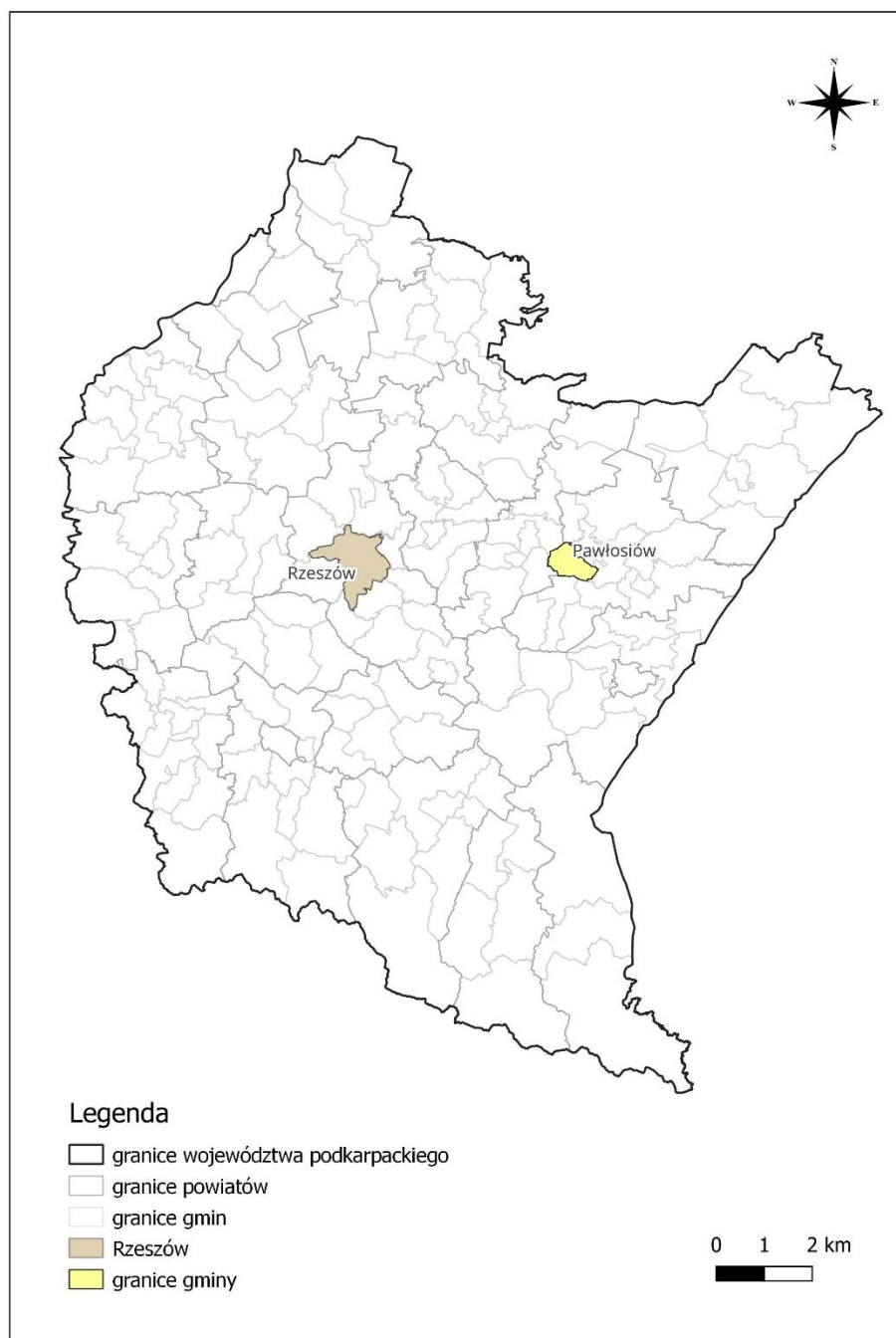
Gmina wiejska Pawłosiów położona jest w środkowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie jarosławskim i zajmuje powierzchnię wynoszącą 48 km², co stanowi mniej niż 5% powierzchni powiatu. Z punktu widzenia administracyjnego składa się z 10 miejscowości podstawowych, z czego 10 to wsie skupiające łącznie 10 sołectw. Krajobraz gminy tworzą głównie tereny rolnicze. Gmina Pawłosiów w niedalekiej odległości graniczy z takimi gminami jak: Chłopice, Jarosław (miasto i gmina wiejska), Przeworsk oraz Roźwienica.

Oddalona jest od miasta wojewódzkiego Rzeszowa o około 60 km, zaś od stolicy kraju - Warszawy o około 330 km. Najbliższym ośrodkiem miejskim jest Jarosław, będący także siedzibą powiatu. Funkcję centrum usługowo-administracyjnego w gminie pełni wieś Pawłosiów, będąca siedzibą władz samorządowych.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 1. Lokalizacja gminy Pawłosiów na tle województwa podkarpackiego

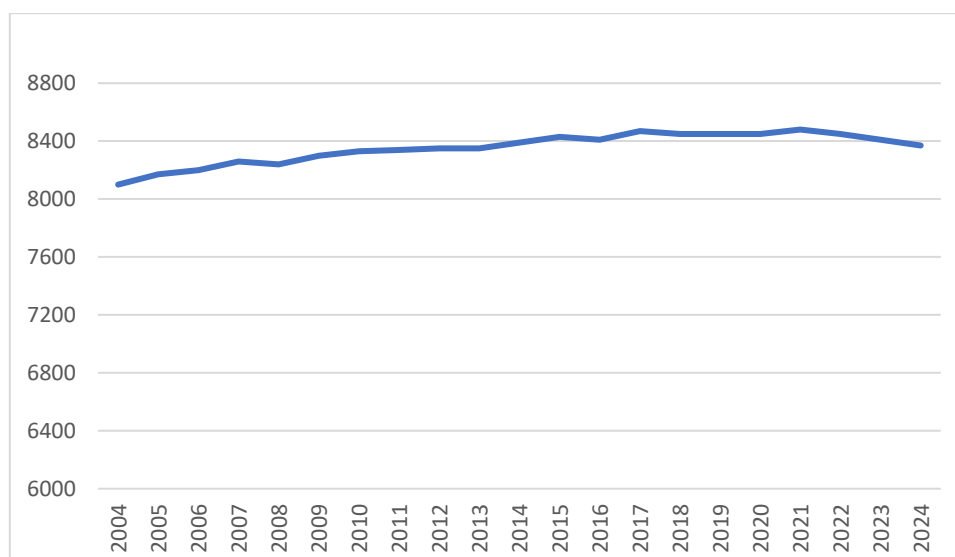
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUGiK

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie
ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

3.2. Diagnoza sytuacji społecznej

Gmina Pawłosiów zamieszkiwana jest przez 8370 osób, a gęstość zaludnienia wynosi 176,5 os./km²³. Liczba ludności jednostki od ponad 20 lat utrzymuje się na stabilnym poziomie. W roku 2024 w gminie Pawłosiów połowę mieszkańców stanowili mężczyźni (ok. 49%), wobec ok. 51% kobiet.

Rysunek nr 2. Liczba ludności gminy Pawłosiów w latach 2004 - 2024 (stan na 31 grudnia)

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 28.08.2025 r.)

Gmina Pawłosiów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -22, odpowiada to przyrostowi naturalnemu -2,63 na 1000 mieszkańców jednostki. Saldo migracji wewnętrznych w jednostce w 2024 roku wynosiło -37, zaś migracji zagranicznych 2. Prognozy demograficzne GUS wskazują, iż w roku 2060 będzie ona wynosić 6583,

co wskazuje na utrzymanie się tendencji spadkowej liczby mieszkańców.

W 2024 roku wśród mieszkańców 60,4% to osoby w wieku produkcyjnym, odsetek osób w wieku poprodukcyjnym, wynoszący 21,3%, przewyższa odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (18,3%) i zgodnie z danymi statystycznymi stale rośnie. Oznacza to, iż społeczeństwo gminy Pawłosiów ocenić można jako

³ Stan na 31.12.2024 r.

starzejące się, co zgodne jest z ogólnopolskim trendem. Dla porównania udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w województwie podkarpackim w 2024 r. wynosi 18,3%, w poprodukcyjnym zaś 22,8%.⁴ Tendencja ta, zgodnie z danymi GUS, będzie się utrzymywać, a w 2060 roku udział osób powyżej 65 roku życia w populacji gminy Pawłosiów wynosić będzie 39%. Jest to niezwykle istotne, gdyż starzejące się społeczeństwo stanowi znaczące wyzwanie dla jednostki w realizacji usług społecznych, zwiększając m. in. zapotrzebowanie na usługi zdrowotne, opiekuńcze i rehabilitacyjne, co wymaga dostosowania lokalnych placówek i programów wsparcia.

Bazując na Narodowym spisie powszechnym z 2021 roku wskazać można, że w gminie Pawłosiów mieszka 1 238 osób niepełnosprawnych, z czego 762 to osoby niepełnosprawne prawnie, a 476 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie.

Gminę Pawłosiów zamieszkuje łącznie 2 333 rodzin, z czego 745 to rodziny z 2 dziećmi, 206 z 3 dziećmi oraz 70 z 4 i więcej dziećmi (3 % wszystkich rodzin). Przeciętna liczba dzieci w rodzinie wynosi 1,75. W jednostce żyje 1 746 małżeństw, z czego 1 296 ma dzieci oraz 86 związków niesformalizowanych, z czego 66 ma dzieci. Na terenie gminy Pawłosiów mieszka ponadto 452 matek z dziećmi i 49 ojców z dziećmi⁵. Analizując historyczne zmiany liczby ludności w gminie, strukturę wieku mieszkańców, prognozy demograficzne, a także zmieniające się trendy w kontekście zakładania rodziny, zasadnym jest założenie, że dzietność oraz odsetek dzieci w gminie w najbliższych latach będą spadać.

Według danych GUS na dzień 31.12.2024 roku w gminie Pawłosiów było zarejestrowanych 322 osób bezrobotnych. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2024 roku wynosił 6,4 %, co stanowi wartość niższą niż notowana dla powiatu jarosławskiego (6,6 %) i wyższą niż dla

⁴ Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2025 r., 2025, US w Rzeszowie

⁵ Narodowy spis powszechny z 2021 roku

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

województwa podkarpackiego (5,5 %). Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie to 7204,51 zł, co jest wartością niższą niż w województwie podkarpackim (7514,69 zł) i w Polsce (8630,27 zł). Zgodnie z prognozami Departamentu Analiz i Badań Ekonomicznych Narodowego Banku Polskiego, przedstawionymi w publikacji *Prognozy makroekonomiczne profesjonalnych prognostów*, stopa bezrobocia w Polsce w 2026 r. ulegnie obniżeniu. W ujęciu długookresowym, według prognoz międzynarodowych, przewidywany jest najpierw dalszy spadek, a następnie ponowny wzrost bezrobocia do 2030 r., przy czym jego poziom pozostanie niższy niż obecnie.

W 2024 roku kryzys bezdomności dotknął 6 rodzin z gminy Pawłosiów, które skorzystały z udzielonej pomocy przez GOPS. W kontekście prognozowanego udziału osób w kryzysie bezdomności w ludności gminy ogółem, trudno jest jednoznacznie wskazać tendencję, natomiast zmiany na rynku pracy, rosnące ceny na rynku mieszkaniowym oraz ogólny wzrost kosztów życia mogą przyczynić się do zwiększenia grupy osób zagrożonych bezdomnością.

W gminie Pawłosiów w 2024 zarejestrowanych jest łącznie 777 podmiotów gospodarki narodowej według rejestru REGON, z czego zaledwie 29 to podmioty zatrudniające ponad 10 pracowników. Ze względu na wiejski charakter gminy działa niewiele dużych przedsiębiorstw produkcyjnych – dominują działalności handlowe, usługowe i rolnicze.

4. Analiza zasobów środowiskowych

4.1. Analiza zasobów systemu wsparcia i realizowanych dotychczas usług

Mieszkalnictwo

Gmina dysponuje 16 mieszkaniami komunalnymi.

Infrastruktura opieki nad dziećmi

Gmina jest organem prowadzącym dla: Szkoły Podstawowej w Cieszacinie Wielkim, Zespołu Szkół w Pawłosiowie, Szkoły Podstawowej w Wierzbnej, Filialnej Szkoły Podstawowej w Tywoni oraz Filialnej Szkoły Podstawowej w Ożańsku. W strukturze działa również Centrum Usług Wspólnych w Pawłosiowie.

Na terenie gminy funkcjonuje 6 przedszkoli wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach, które łącznie dysponują 275 miejscami.

Istotnym elementem infrastruktury są placówki kultury. Gminny Ośrodek Kultury w Pawłosiowie oraz nowoczesne domy kultury zlokalizowane w poszczególnych miejscowościach zaspokajają potrzeby kulturalne mieszkańców. W obiektach tych znajdują się pracownie, świetlice, sale taneczne, sale prób dla zespołów, zaplecza kuchenne oraz sprzęt nagłaśniający, co pozwala na organizację szerokiej oferty zajęć, szczególnie dla dzieci i młodzieży.

Uzupełnieniem oferty są placówki biblioteczne: Gminna Biblioteka Publiczna w Pawłosiowie wraz z filiami w Cieszacinie Wielkim i Wierzbnej.

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Pawłosiów podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom zapewnia Centrum Medyczne MED-JAR. W ramach działalności funkcjonuje Poradnia Lekarzy Rodzinnych oraz poradnie specjalistyczne. Placówka oferuje świadczenia z zakresu: medycyny rodzinnej, pielęgniarstwa rodzinnego, położnictwa rodzinnego, położnictwa i ginekologii, chirurgii ogólnej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, audiologii i foniatrii oraz rehabilitacji medycznej.

Pomoc społeczna

Zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym zadania własne gminy obejmują sprawy pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych⁶. Pomoc społeczna zaś polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) pracy socjalnej;
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb⁷.

Na obszarze gminy Pawłosiów zadania z zakresu pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie, zlokalizowany pod adresem Pawłosiów 88, 37-500 Jarosław. GOPS jest jednostką organizacyjną gminy powołaną do wykonywania zadań z zakresu pomocy społecznej. Zadania z zakresu pomocy społecznej Ośrodek realizuje w ramach zadań własnych oraz zadań zleconych gminie. Szczegółowy podział zadań na własne i zlecone określa ustawa o pomocy społecznej. Zadania własne Ośrodek realizuje zgodnie z ustaleniem rady gminy. Zadania zlecone realizowane są na podstawie szczegółowych porozumień z organem administracji rządowej po zapewnieniu przez nich na ten cel środków.

W roku 2024, kadra Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pawłosiowie liczyła 9 osób, w tym: 1 osoba w kadrze kierowniczej, 4 pracowników socjalnych oraz 4 pracowników administracyjnych i obsługi. Wszyscy zatrudnieni posiadają wykształcenie wyższe. Dwóch pracowników socjalnych legitymuje się specjalizacją

⁶ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 1465)

⁷ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2024 poz. 1283)

I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, natomiast jedna osoba posiada specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Potrzeby mieszkańców w zakresie całodobowej lub dziennej opieki oraz schronienia są realizowane poprzez jednostki o zasięgu ponadgminnym, prowadzone głównie przez organizacje pozarządowe działające na terenie miasta Jarosławia, powiatu jarosławskiego lub innych jednostek samorządu terytorialnego. Osoby bezdomne wymagające opieki i pielęgnacji w związku z chorobami lub urazami kierowane są do schronisk dla bezdomnych zlokalizowanych poza gminą.

Na terenie gminy świadczone są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, m.in. dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi. Realizowane jest także zadanie polegające na pracy asystenta z rodzinami, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ważnym elementem wsparcia dla mieszkańców w 2025 roku jest przystąpienie gminy do programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – edycja 2025”, który umożliwi zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i wspierających osoby z niepełnosprawnościami.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłosiowie w 2025 roku będzie kontynuował dotychczasowe działania oraz podejmował nowe inicjatywy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych. Praca z osobami potrzebującymi wsparcia wymaga indywidualnego podejścia i stanowi wyzwanie dla pracowników socjalnych, którzy poszukują skutecznych, dostosowanych do lokalnych potrzeb rozwiązań.

W ramach działań pomocowych GOPS będzie priorytetowo realizował pracę socjalną, kontynuował Program Wspierania Finansowego Gmin w zakresie Dożywiania Posiłki w szkole i w domu.

Na terenie gminy Pawłosiów aktywnie działają stowarzyszenia i Koła Gospodyń Wiejskich, wspierające lokalną społeczność, tradycje i kulturę. Lokalna Grupa Działania „Z Tradycją w Nowoczesność” wspiera projekty rozwojowe i promocję lokalnych produktów. Stowarzyszenia folklorystyczne i zespoły artystyczne („Pawłosiowianie”, „Wierzbianie”) angażują dzieci, młodzież i dorosłych w działania edukacyjne i kulturalne. Stowarzyszenia mieszkańców Ożańska

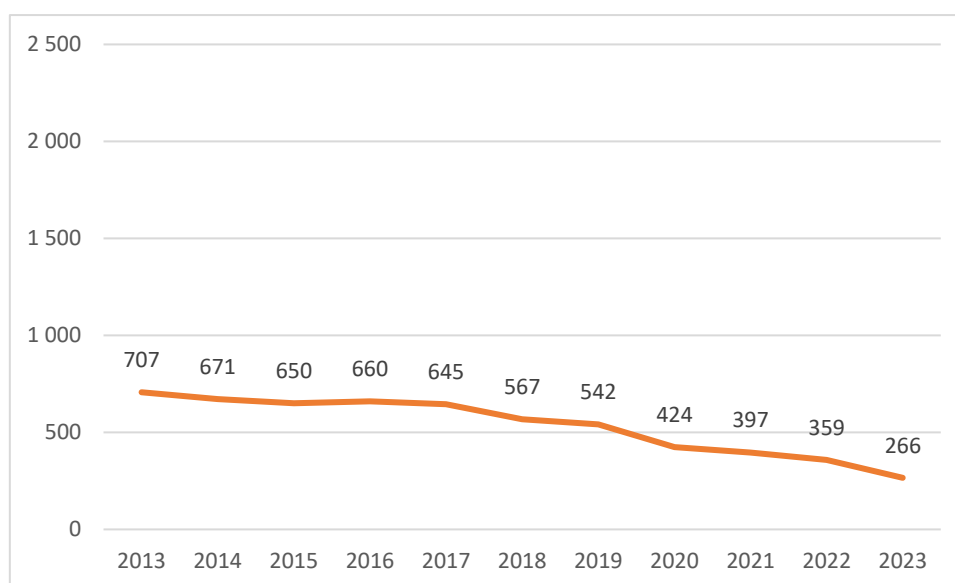
Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

i Szczytnej oraz Miłośników Koni „Arabian” promują inicjatywy lokalne i turystykę. KGW w ośmiu miejscowościach wspierają integrację, edukację, rękodzieło i tradycje kulinarne. Wszystkie działania umożliwiają mieszkańcom korzystanie ze wsparcia w ich naturalnym środowisku, wzmacniając więzi społeczne, aktywność i samodzielność lokalnej społeczności.

Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

Zgodnie z danymi GUS liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tysięcy ludności w gminie Pawłosiów w 2023 roku wynosiła 266. Niezwykle istotnym jest, że wskaźnik ten od ponad 10 lat maleje, w porównaniu do 2013 roku o około 62 %, co obrazuje poniższy wykres.

Rysunek nr 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie Pawłosiów

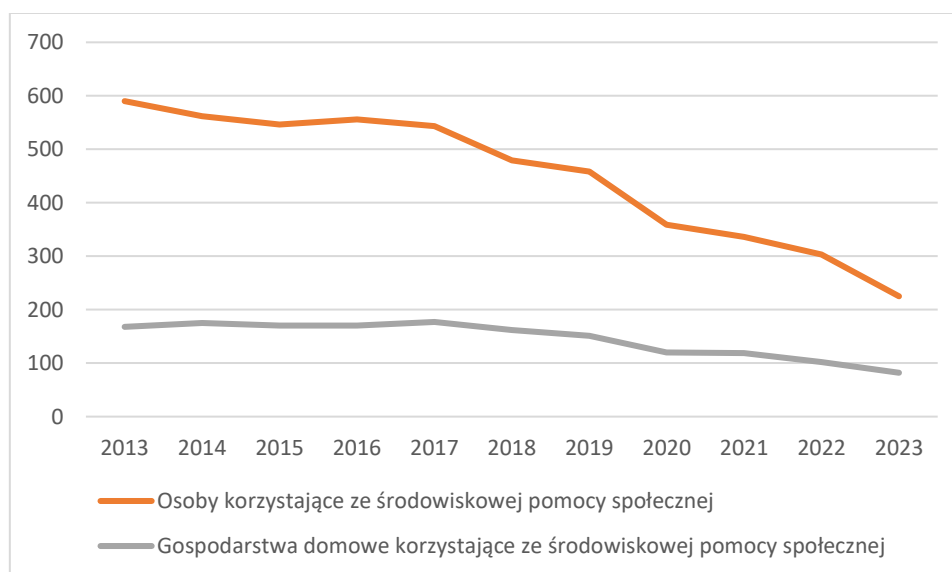
Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 82. Co istotne w przeciągu ostatnich 10 lat spadła ona o około 51 %, a w badanym okresie wyraźnie widoczny

jest trend spadkowy. W 2023 roku ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 225 osób, co stanowi 3 % populacji gminy Pawłosiów. W odniesieniu do 2013 roku jest to spadek o ok. 62 %. 10 lat temu ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 7 % mieszkańców jednostki.

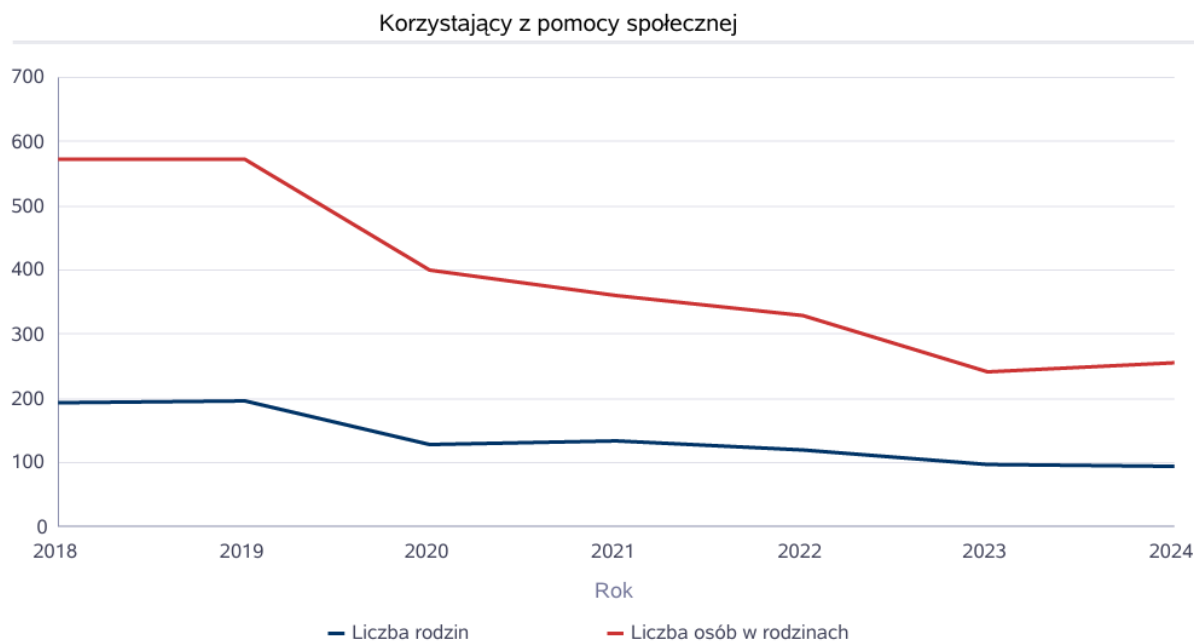
Rysunek nr 4. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Pawłosiów w latach 2013-2023

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Zgodnie z danymi GOPS w gminie Pawłosiów wynika, że w 2024 roku z różnorodnych form pomocy i wsparcia społecznego skorzystały 254 osoby w ramach rodzin objętych systemem świadczeń, co stanowi około 3 % populacji jednostki. W stosunku do 2023 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia wzrosła o 12 osób. Natomiast liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej w 2024 roku to 95, co wskazuje na nieznaczny spadek w stosunku do roku poprzedniego o 1 rodzinę.

Rysunek nr 5. Korzystający z pomocy społecznej w gminie

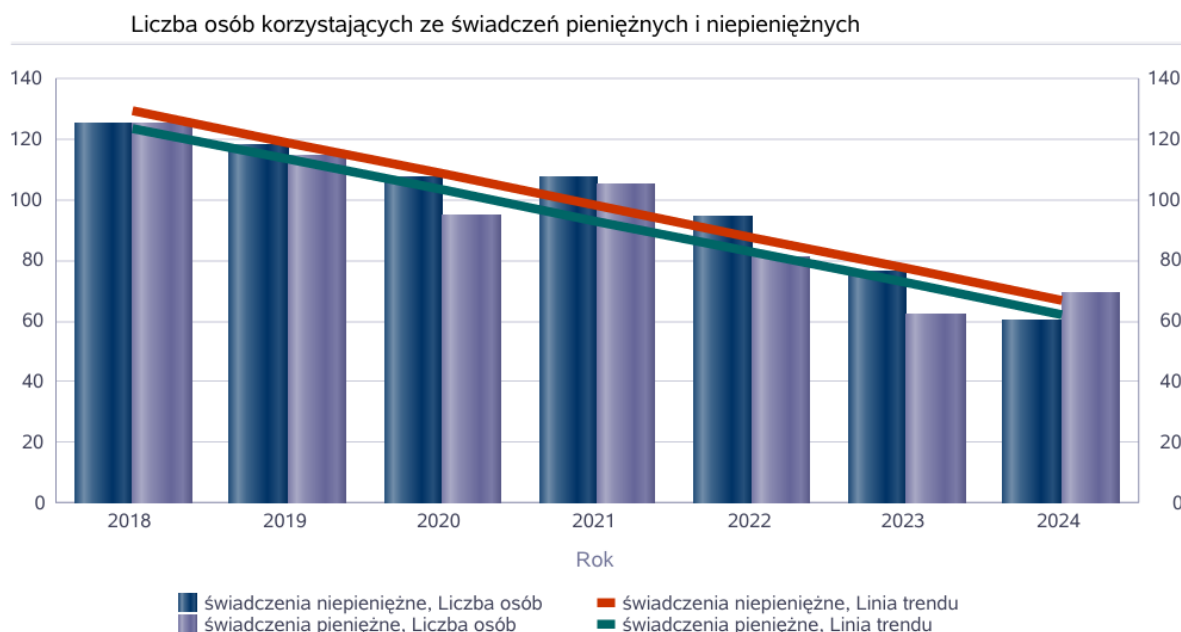

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2024 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Pawłosiów)

Liczba świadczeń pieniężnych w 2024 roku oscylowała na poziomie 585 (7,25 % spośród wszystkich), niepieniężnych zaś 7 483. Liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych w 2024 roku wynosiła 60, pieniężnych zaś 69. W odniesieniu do 2023 roku zaobserwować można spadek liczby osób pobierających świadczenia niepieniężne i wzrost pobierających świadczenia pieniężne. Odnosząc się zaś do danych od 2018 roku (linia trendu, zgodnie z poniższym wykresem) liczba osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych maleje, natomiast liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych również spada, z wyjątkiem dwóch skoków w latach 2021 i 2024. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych w 2024 roku równała się 66 i niepieniężnych 31.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”
Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Rysunek nr 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej 2024 rok (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w gminie Pawłosiów)

Łączna liczba rodzin pobierających świadczenia wynosi 80, z czego 38 to rodziny jednoosobowe, a 42 rodziny wieloosobowe. W 2024 roku 33 rodziny jednoosobowe pobrały świadczenia pieniężne, 5 świadczenia niepieniężne, jednocześnie 34 rodzin wieloosobowych pobrało świadczenia pieniężne, 24 niepieniężne.

Najczęstszymi powodami udzielenia pomocy i wsparcia w gminie Pawłosiów były:

- bezrobocie – 32 rodziny
- ubóstwo – 35 rodzin
- niepełnosprawność – 29 rodzin
- długotrwała lub ciężka choroba – 37 rodzin
- bezdomność – 6 rodzin
- alkoholizm – 3 rodziny
- potrzeba ochrony macierzyństwa - 10 rodzin

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

- potrzeba ochrony macierzyństwa - w tym: potrzeba ochrony wielodzietności - 8 rodzin
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 1 rodzina
- bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem – 14 rodzin
- bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem - w tym: rodziny niepełne – 8 rodzin
- bezradność w sprawach opiek.-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem - w tym: rodziny wielodzietne – 6 rodzin
- zdarzenie losowe – 2 rodziny

W latach 2018-2024 żadna osoba nie korzystała z usług opiekuńczych, z wyjątkiem jednej osoby w roku 2024. Również ze specjalistycznych usług opiekuńczych w tym okresie nikt nie skorzystał. W roku-2024 tylko 1 osoba czerpała z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Od 2018 roku żadna z rodzin nie skorzystała również z poradnictwa specjalistycznego i interwencji kryzysowej.

Przeanalizowano zasoby systemu wsparcia realizowanego dotychczas wsparcia z zakresu świadczeń rodzinnych. Zgodnie z danymi GUS w 2023 roku liczba rodzin otrzymujące zasiłki na dzieci wynosiła 134, obejmując 305 dzieci. Obserwowany jest wyraźny spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki i dzieci – niemal 3-krotny względem 2013 r. Tendencję spadkową zaobserwowano również w udziale dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku.

Tabela 1. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Pawłosiów w latach 2013-2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	387	351	313	365	349	336	300	261	222	181	134
dzieci, na które rodzice otrzymują	763	689	620	696	680	656	608	551	478	402	305

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

zasiłek rodzinny - ogółem											
dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	682	613	548	627	622	610	563	516	448	374	288
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	41,1	38,1	34,9	40,5	40,8	40,4	37,3	31,8	27,6	23,3	17,9

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Przeanalizowano również są również zmiany w kwocie wypłacanych świadczeń i zasiłków. Kwota wypłacanych świadczeń rodzinnych uległa niemal 2-krotnemu wzrostowi względem 2013 r. Kwota zasiłków rodzinnych uległa wyraźnemu zmniejszeniu, a kwota zasiłków pielęgnacyjnych wzrasta. Kwota zasiłków pielęgnacyjnych na 1000 mieszkańców w 2024 roku wynosiła 86 tys. zł.

Tabela 2. Wysokość kwoty świadczeń rodzinnych i zasiłków pielęgnacyjnych w gminie Pawłosiów w latach 2013- 2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
kwota świadczeń rodzinnych [tys. zł]	2 188	1 996	2 053	2 695	2 885	2 819	2 877	2 984	3 083	3 417	3 912
kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) [tys. zł]	1 419	1 230	1 120	1 386	1 371	1 292	1 207	1 112	954	824	623
kwota zasiłków pielęgnacyjnych [tys. zł]	482	477	471	486	508	518	606	695	695	714	729

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Świadczenia wychowawcze obejmują wypłacanie rządowego programu „Rodzina 500 plus”, który jest kierowany do rodzin naturalnych, ale również do rodzinnej

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągany przez rodzinę. Świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł funkcjonowało do końca 2023 r., obecnie funkcjonuje program „Rodzina 800+” Świadczenie wychowawcze w podwyższonej kwocie, czyli 800 zł funkcjonuje od początku 2024 roku.

Do wypłacanych świadczeń należy też program „Dobry start 300 zł”, który stanowi jednorazowe wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Wypłacany jest rodzinom bez względu na osiągnięty dochód. Suma wydatków na wszystkie świadczenia wychowawcze uległa wzrostowi o 51 % w latach 2017 – 2021.

Tabela 3. Wydatki na świadczenia wychowawcze w gminie Pawłosiów w latach 2017 - 2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Wydatki na świadczenia wychowawcze [zł]	5 942 127	5 733 216	7 070 268	8 982 937	8 786 034

Źródło: BDL GUS (data pozyskania 02.09.2025 r.)

Według danych GOPS, łączna kwota świadczeń pieniężnych w 2024 roku wyniosła 360 200,67 zł, co stanowi wartość najwyższą w ostatnich latach. Dla porównania w poprzednich latach kwoty te kształtowały się następująco: 2019 – 318 329,58 zł, 2020 – 272 955,88 zł, 2021 – 304 994,12 zł, 2022 – 269 989,05 zł, 2023 – 280 272,30 zł.

Pomoc i wsparcie w gminie Pawłosiów z pomocy społecznej w 2024 roku w postaci świadczeń pieniężnych uzyskało 60 osoby, zaś w postaci świadczeń niepieniężnych 69 osób (Pomoc Żywnościowa). Odpłatność gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej dotyczyła 7 osób. Liczba pobierających w 2024 roku zasiłek rodzinny wyniosła 101 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 35 rodzin. Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku rodzinnego wyniosła 544 335,72 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zmalała o 110 905,41 zł.

Liczba świadczeń wypłaconych w 2024 roku kształtuje się następująco:

- Zasiłek pielęgnacyjny – osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia – 1 061
- Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka – 892
- Zasiłek pielęgnacyjny – ogółem – 3 461
- Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności - 1 484
- Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat - 24
- Świadczenia opiekuńcze ogółem – Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy - 4 657
- Świadczenia pielęgnacyjne – 991

Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w 2024 roku wynosiła 29, zaś liczba rodzin 16, co stanowi wartość taką samą jak w roku 2023.

4.2. Analiza zasobów organizacji społecznych i nieformalnych sieci wsparcia oraz realizowanych dotychczas usług

Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej polega na realizacji projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, udziału w konkursach ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej oraz na realizacji programów osłonowych. W roku oceny gmina Pawłosiów nie uczestniczyła w projektach z EFS.

W gminie Pawłosiów nie zlecono żadnym organizacjom pozarządowym w trybie działalności pożytku publicznego umów/zleceń.

4.3. Analiza zasobów podmiotów komercyjnych realizujących usługi społeczne

W gminie Pawłosiów nie działają podmioty komercyjne realizujące usługi społeczne.

4.4. Analiza SWOT w kontekście usług społecznych na terenie gminy Pawłosiów

Poniższa analiza SWOT jest wynikiem warsztatów planistycznych, które odbyły się we wrześniu 2025 roku z zespołem ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI.

MOCNE STRONY:

- Współpraca z rodzinami i środowiskiem lokalnym – dobre rozpoznanie potrzeb mieszkańców.
- Realizacja usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej oraz usług opiekuńczych i specjalistyczno-opiekuńczych.
- Funkcjonujący system pracy asystenta rodziny – wsparcie dla rodzin z trudnościami wychowawczymi.
- Dostęp do specjalistów (psycholog, logopeda, terapeuta) w pobliskim Jarosławiu – łatwe i szybkie kierowanie mieszkańców do właściwych placówek.
- Dobra komunikacja i położenie – bliskość Jarosławia, dogodny dojazd oraz dostęp do infrastruktury miejskiej.

SŁABE STRONY:

- Brak mieszkalnictwa wspomaganego – ogranicza możliwości długofalowego wsparcia osób niesamodzielnych i z niepełnosprawnościami.
- Brak zaplecza lokalowego do realizacji usług wytchnieniowych w formie stacjonarnej – utrudnia zapewnienie czasowej opieki zastępczej dla rodzin i opiekunów.
- Brak dziennych domów pomocy i klubów seniora (inicjatywa dopiero w fazie planowania).
- Brak transportu dedykowanego dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Niska aktywność części mieszkańców, zwłaszcza seniorów – trudność w motywowaniu do udziału w inicjatywach społecznych.

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

• Dobre warunki lokalowe GOPS – budynek z niewykorzystanymi pomieszczeniami.• Aktywna działalność kulturalna i społeczna – Gminny Ośrodek Kultury, biblioteki, zespoły artystyczne, Koła Gospodyń Wiejskich.• Wrażliwość mieszkańców i wysoka gotowość do pomocy sąsiedzkiej w sytuacjach kryzysowych.• Dobra współpraca z parafią i OSP – skuteczne kanały dotarcia do mieszkańców.• Dobrze rozwinięta infrastruktura drogowa i komunikacyjna.	• Ograniczone środki finansowe na rozwój usług społecznych i inwestycji infrastrukturalnych.• Brak zintegrowanych działań międzypokoleniowych – niewystarczająca integracja młodzieży i seniorów.• Część mieszkańców (szczególnie młodszych) korzysta z oferty usług i klubów w Jarosławiu, co osłabia lokalne zaangażowanie.• Przekonania i bariery mentalne – część seniorów niechętnie korzysta z pomocy psychologicznej lub wsparcia instytucjonalnego.

SZANSE:

- Nowa perspektywa finansowa UE i krajowe programy (np. Senior+, Opieka wytchnieniowa, Asystent osobisty).
- Dostępność specjalistów i placówek w pobliskim Jarosławiu – możliwość współpracy i integracji działań.

ZAGROŻENIA:

- Starzenie się populacji i odpływ młodych osób do większych miast.
- Uzależnienie części mieszkańców od pomocy instytucjonalnej.
- Zjawisko samotności wśród seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

- Aktywność Kół Gospodyń Wiejskich, stowarzyszeń i grup lokalnych.
 - Wsparcie ze strony parafii, OSP i szkół w działaniach informacyjnych i promocyjnych.
 - Planowane uruchomienie Klubu Seniora.
 - Możliwość rozwoju oferty kulturalnej i edukacyjnej w Centrum Aktywności Lokalnej.
 - Świadomość pracowników GOPS dotycząca potrzeb społecznych i gotowość do wdrażania nowych rozwiązań.
 - Pozytywne nastawienie mieszkańców w sytuacjach kryzysowych.
- Ograniczone środki finansowe na realizację nowych przedsięwzięć.
 - Trudności w dotarciu do osób najbardziej potrzebujących, zwłaszcza nieaktywnych i zamkniętych w domach.
 - Zwiększone zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną i materialną.
 - Bliskość miasta Jarosławia – część mieszkańców wybiera korzystanie z usług miejskich.
 - Niski poziom wolontariatu i trudność w tworzeniu trwałych struktur wsparcia społecznego.

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

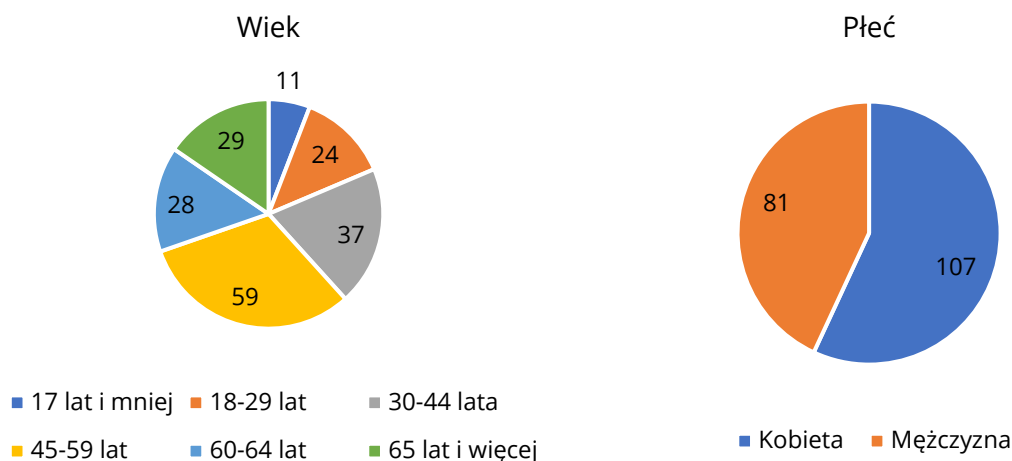

5. Diagnoza w zakresie potrzeb

5.1. Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy

Diagnoza potrzeb mieszkańców gminy Pawłosiów przeprowadzona została m. in. w oparciu o badania ankietowe (CAWI) realizowane od początku września do końca października 2025 r. Wzięło w nim udział 188 mieszkańców. Największą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku 45-59 lat. Większość to kobiety (57%).

Rysunek nr 7. Dane metryczkowe ankietowanych mieszkańców gminy Pawłosiów

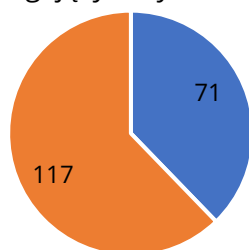

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Zasadność przeprowadzenia badania potwierdzona została tym, że 38% ankietowanych zamieszkiwało z osobą albo osobami wymagającymi świadczenia usług opiekuńczych, asystenckich lub opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania bądź sama wymagała tych usług. Dodatkowo 37% respondentów zamieszkiwało samotnie gospodarstwo domowe.

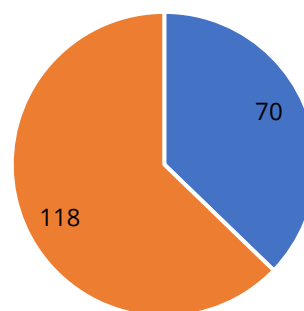
Rysunek nr 8. Stan gospodarstw domowych ankietowanych mieszkańców gminy Pawłosiów

Osoby wymagające usług opiekuńczych,
asystenckich lub opieki wytchnieniowej
w miejscu zamieszkania
i zamieszkiwanie z osobami
wymagającymi tych usług

■ TAK ■ NIE

Osoby zamieszkujące samotnie

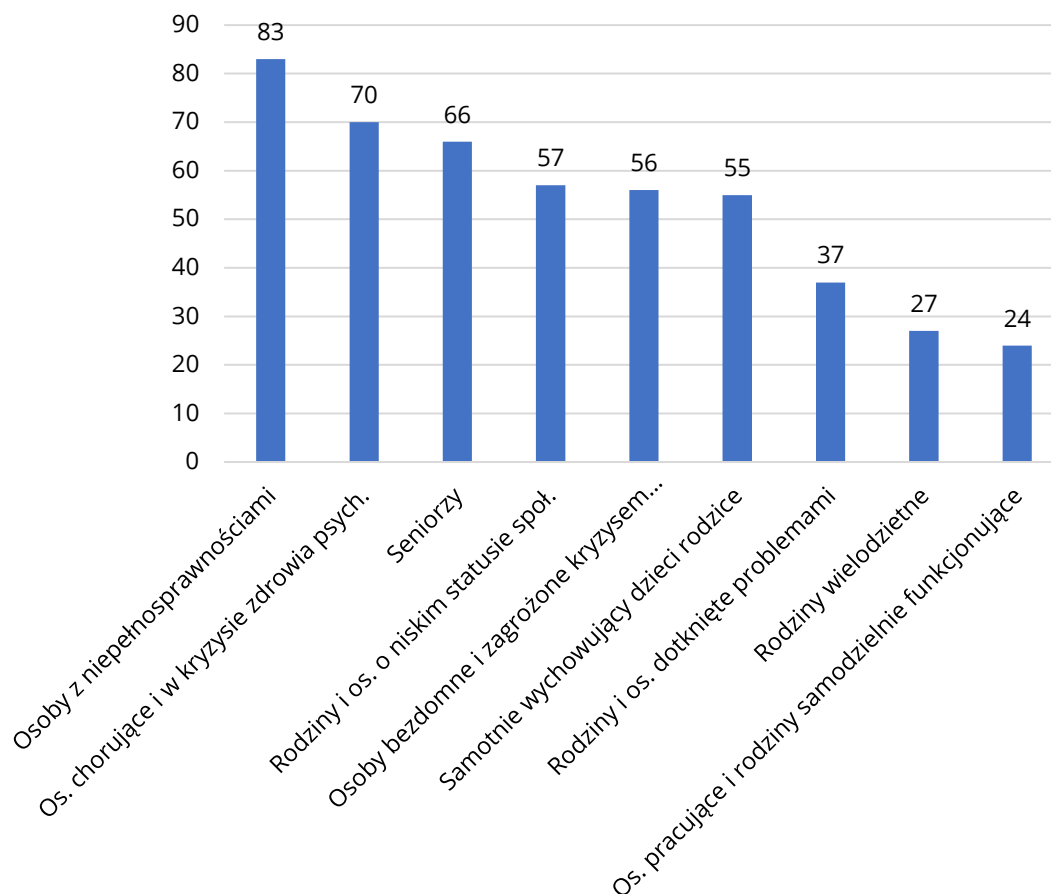
■ TAK ■ NIE

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Ankietowani z gminy Pawłosiów dostrzegają trudności, z którymi zmagają się mieszkańcy. Największa grupa respondentów oceniła stopień trudności większości grup społecznych jako umiarkowany. Jedynie w kontekście osób z niepełnosprawnościami najczęściej wskazano duże trudności, a w kontekście osób pracujących i rodzin samodzielnie funkcjonujących - brak trudności. Natomiast do grona osób zmagających się z dużymi trudnościami niemal połowa respondentów zaliczyła przede wszystkim osoby z niepełnosprawnościami (44%).

Wielu mieszkańców wskazało osoby chorujące i w kryzysie zdrowia psychicznego (37%), seniorów (35%), rodziny i osoby o niskim statusie społecznym (30%), osoby bezdomne i zagrożone kryzysem bezdomności (30%), rodziców samotnie wychowujących dzieci (29%) oraz rodziny i osoby dotknięte problemami, takim jak bezrobocie, przemoc domowa, uzależnienie (20%). Mniejsza grupa respondentów wskazała rodziny wielodzietne oraz osoby pracujące i rodziny samodzielnie funkcjonujące.

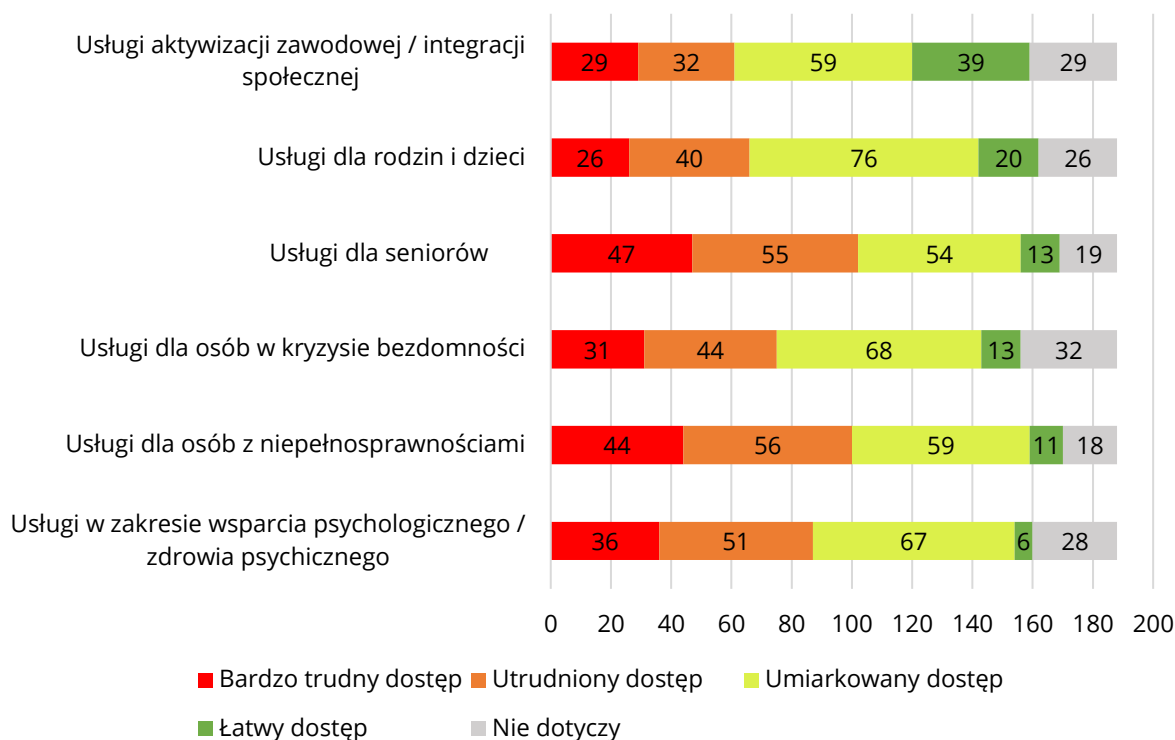
Rysunek nr 9. Grupy społeczne, które mają największe trudności w życiu codziennym w gminie Pawłosiów według ankietowanych

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Badanie ankietowanych dotyczące faktu i charakteru katalogu obecnie świadczonej pomocy społecznej w gminie Pawłosiów, wskazuje, iż większość mieszkańców (56%) zna instytucje świadczące pomoc społeczną, ale jedynie 12% korzystało z ich usług. Dostępność usług społecznych została oceniana w większości umiarkowanie. Jedynie dostęp do usług dla seniorów został przez większość respondentów uznany za utrudniony. Najwięcej respondentów oceniło usługi aktywizacji zawodowej lub integracji społecznej (21%). Zdaniem respondentów, najgorzej dostępne były usługi dla osób z niepełnosprawnościami - na bardzo trudny dostęp wskazało 23%, a na utrudniony dostęp - 30% respondentów.

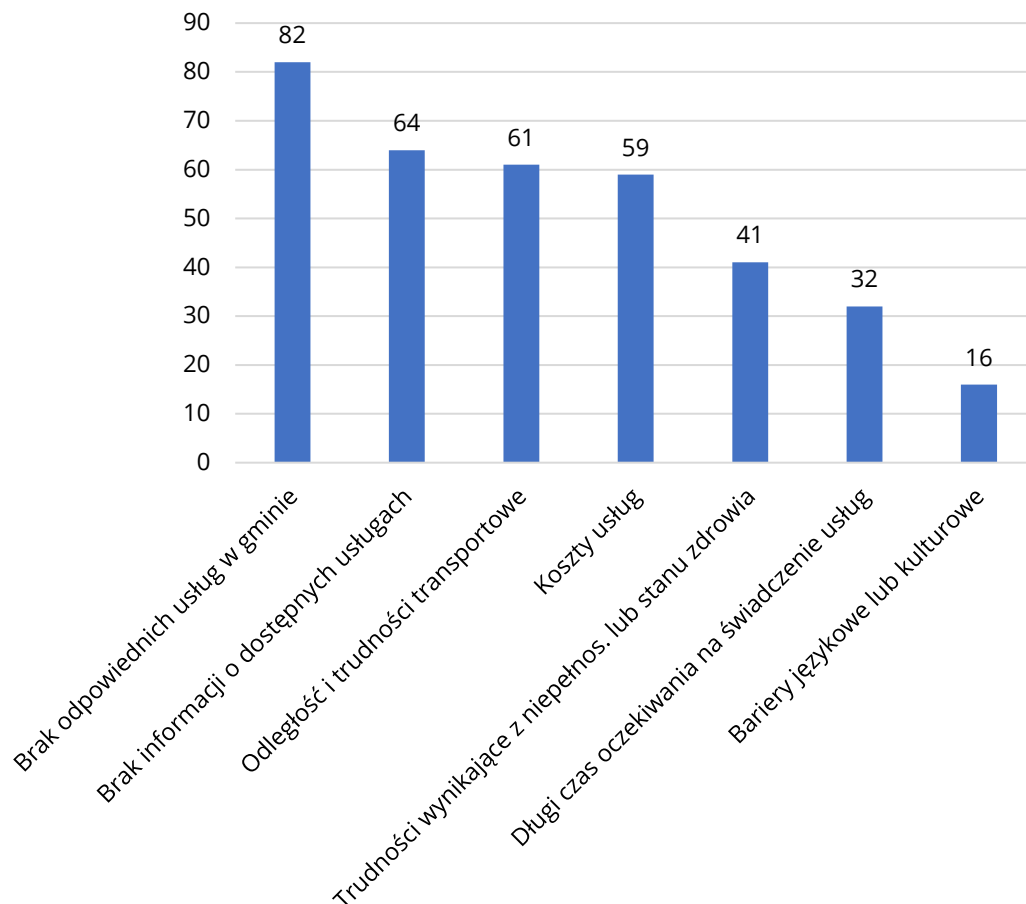
Rysunek nr 10. Ocena dostępności usług społecznych w gminie Pawłosiów według ankietowanych

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Mieszkańcy wskazywali, iż napotykali problemy utrudniające korzystanie z usług społecznych związane głównie z brakiem odpowiednich usług w gminie (44%), brakiem informacji o dostępnych usługach (34%) oraz odległością i trudnościami transportowymi (32%), kosztami usług (31%), trudnościami wynikającymi z niepełnosprawności lub stanu zdrowia (22%). Wymieniano również trudności związane z długim czasem oczekiwania na świadczenie usług (17%) oraz barierami językowymi lub kulturowymi (9%).

Rysunek nr 11. Czynniki, które najczęściej utrudniają mieszkańcom gminy Pawłosiów korzystanie z usług społecznych

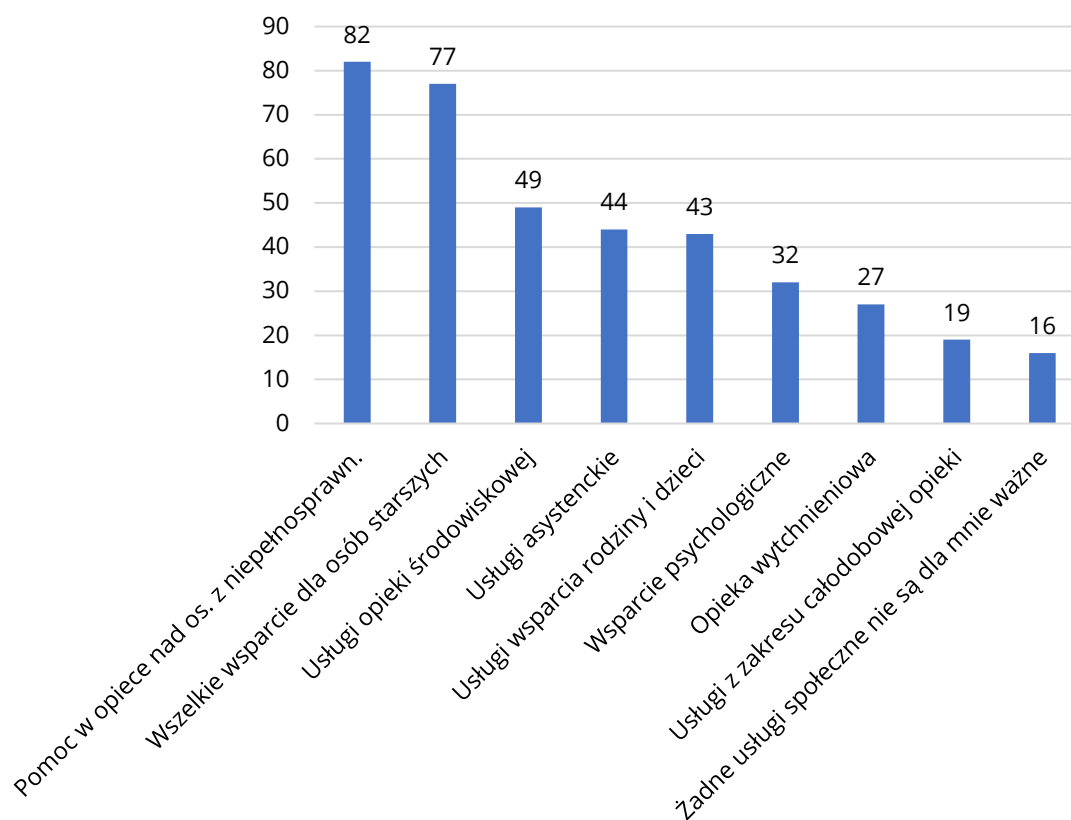

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Badanie pozwoliło uzyskać opinię mieszkańców odnośnie do preferowanych usług społecznych, które powinny być świadczone w gminie Pawłosiów. Największy odsetek mieszkańców (44%) za najważniejszą usługę społeczną uznał pomoc w opiece nad osobami z niepełnosprawnościami. Do innych istotnych usług społecznych zaliczono wszelkie wsparcie dla osób starszych (41%), usługi opieki środowiskowej (26%), usługi asystenckie (23%) oraz usługi wsparcia rodziny i dzieci, np. żłobki, przedszkola, warsztaty i spotkania dla rodziców, wsparcie psychologiczne, świetlice środowiskowe (23%).

W mniejszym stopniu ważnymi usługami społecznymi dla społeczności lokalnej są również wsparcie psychologiczne (17%), opieka wytchnieniowa (14%) oraz usługi z zakresu całodobowej opieki, np. w domach pomocy społecznej (10%).

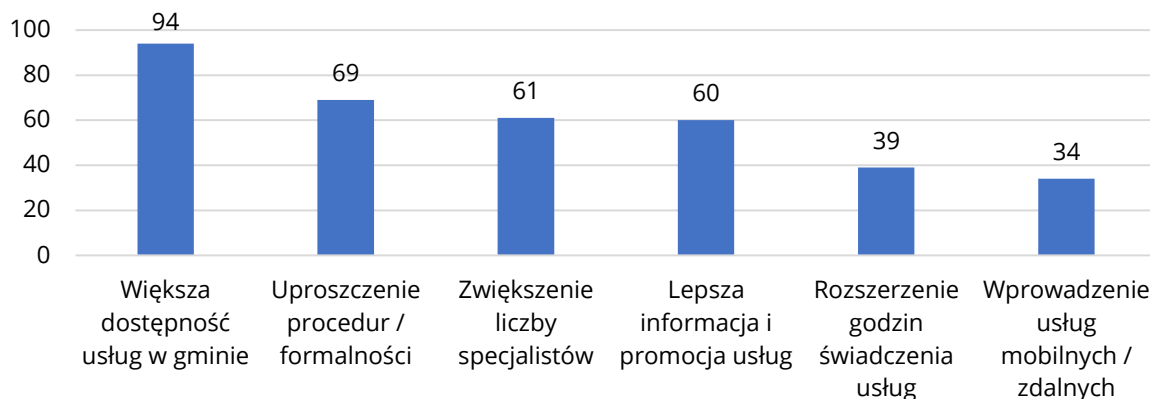
Rysunek nr 12. Najważniejsze usługi społeczne dla mieszkańców gminy Pawłosiów

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Do najważniejszych zmian, które ułatwiłyby korzystanie z usług społecznych w gminie Pawłosiów, wskazywanych przez ankietowanych, należą przede wszystkim większa dostępność usług w gminie (50%), uproszczenie procedur lub formalności (37%), zwiększenie liczby specjalistów (32%) oraz lepsza informacja i promocja usług (32%). Wskazywano również potrzebę oraz rozszerzenia godzin świadczenia usług (21%) oraz wprowadzenia usług mobilnych lub zdalnych (18%).

Rysunek nr 13. Zmiany w celu ułatwienia korzystania z usług społecznych w gminie Pawłosiów według ankietowanych

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Wśród propozycji zmian i inicjatyw, które mogłyby ułatwić korzystanie z usług społecznych, respondenci najczęściej wskazywali na potrzebę zwiększenia dostępności usług w środowisku lokalnym, w tym szczególnie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania, usług dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz rodzin z dziećmi. Podkreślano, że realizacja wsparcia „na miejscu” byłaby znacznym ułatwieniem dla mieszkańców, zwłaszcza w sytuacji ograniczonej mobilności lub braku dostępu do transportu. Wskazywano jednocześnie

na konieczność rozwijania infrastruktury wspierającej codzienne funkcjonowanie rodzin – żłobków, przedszkoli, miejsc opieki nad dziećmi, a także poprawy infrastruktury drogowej, chodników i tras rowerowych.

Respondenci zwracali uwagę na potrzebę tworzenia i rozwijania miejsc integracji społecznej, takich jak kluby seniora, domy dziennego pobytu, kluby wiejskie czy przestrzenie spotkań międzypokoleniowych. Akcentowano znaczenie działań sprzyjających budowaniu wspólnoty, rozwijaniu zainteresowań i aktywności mieszkańców – od warsztatów kulinarnych i rękodzielniczych, po zajęcia artystyczne, edukacyjne i prozdrowotne. W opinii ankietowanych taka oferta sprzyjałaby integracji, przekazywaniu doświadczeń oraz wzmacnianiu więzi społecznych.

Wśród najczęściej powtarzających się potrzeb znalazła się także poprawa transportu lokalnego oraz zapewnienie dojazdu do usług, co szczególnie dotyczy osób starszych i wymagających opieki. Ważnym obszarem okazała się również komunikacja – zarówno między instytucjami a mieszkańcami, jak i w zakresie promocji dostępnych form wsparcia.

Znaczną grupę odpowiedzi stanowiły postulaty dotyczące uproszczenia procedur, redukcji formalności oraz wprowadzenia bardziej przyjaznych, przejrzystych zasad ubiegania się o wsparcie. Respondenci zaznaczali, że skomplikowane procesy administracyjne zniechęcają część osób do korzystania z pomocy. Wskazywali też na potrzebę większego zaangażowania pracowników instytucji społecznych.

W badaniu pojawiały się również postulaty związane z poprawą dostępu do opieki zdrowotnej – lekarza, przychodni, rehabilitacji – co w ocenie mieszkańców jest istotnym uzupełnieniem wsparcia społecznego. Podkreślano także konieczność eliminacji barier finansowych, w tym zapewnienia bezpłatnych usług dla osób o najniższych dochodach.

Zgłoszone propozycje pokazują, że mieszkańcy oczekują przede wszystkim usług blisko miejsca zamieszkania, prostych zasad ich uzyskiwania oraz rozwiązań, które realnie ułatwiają codzienne funkcjonowanie. Wskazują jednocześnie na potrzebę budowania silnej, zintegrowanej społeczności lokalnej, w której wsparcie – zarówno instytucjonalne, jak i sąsiedzkie – jest łatwo dostępne, widoczne i adekwatne do rzeczywistych potrzeb.

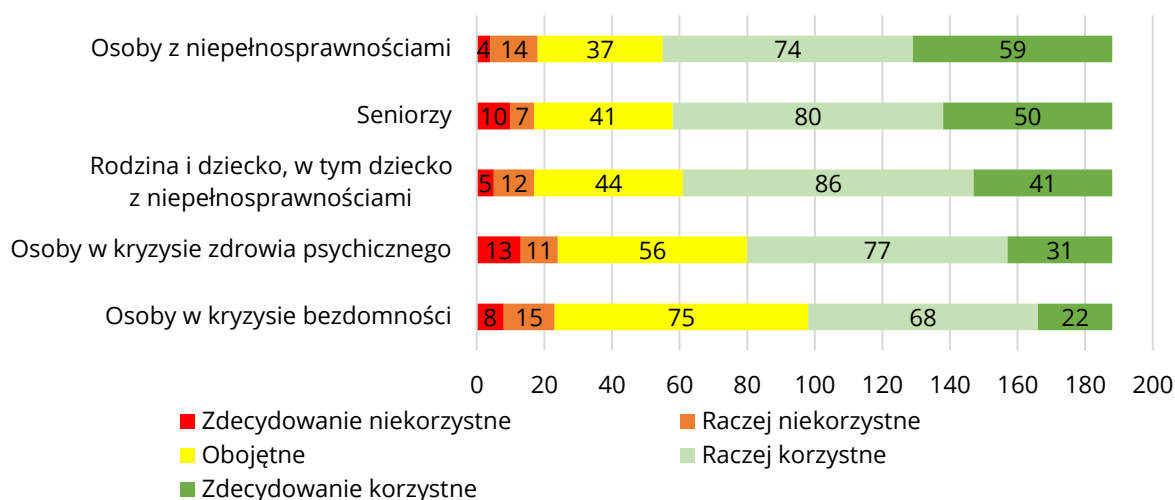
Obserwowana jest niska świadomość mieszkańców gminy Pawłosiów na temat zakresu procesu deinstytucjonalizacji – jedynie 26% z nich słyszało o tym pojęciu. Jednocześnie większość mieszkańców dostrzega korzyści (co ukazano na poniższym wykresie) związane z przeniesieniem usług realizowanych przez ośrodki, instytucje lub domy pomocy na bardziej indywidualne formy wsparcia, bliskie środowisku lokalnemu i wspierające życie w społeczności, co definiuje proces deinstytucjonalizacji.

Deinstytucjonalizacja została oceniona jako zdecydowanie korzystna lub raczej korzystna w odniesieniu do następujących grup:

- osób z niepełnosprawnościami (71%),
- seniorów (69%),
- rodzin i dzieci, w tym z niepełnosprawnościami (68%),
- osób w kryzysie zdrowia psychicznego (57%),
- osób w kryzysie bezdomności (48%).

Rysunek nr 14. Ocena korzystności deinstytucjonalizacji dla poszczególnych grup w gminie Pawłosiów przez mieszkańców

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

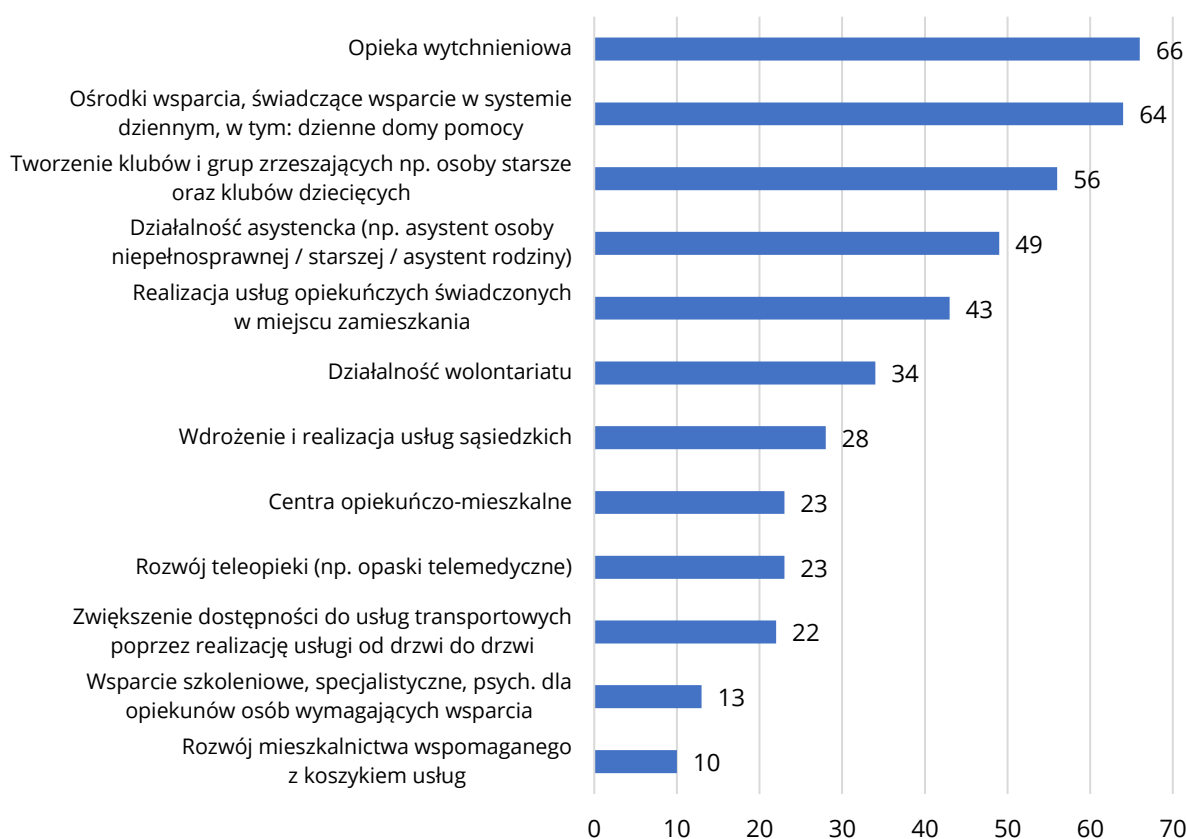
Dla większości mieszkańców gminy Pawłosiów (65%) opieka środowiskowa lub domowa jest bardziej preferowaną formą otrzymywania pomocy od tradycyjnej usługi instytucjonalnej.

Oczekiwania mieszkańców gminy Pawłosiów w zakresie form wsparcia zakładają przede wszystkim opiekę wytchnieniową (35%), ośrodki wsparcia, świadczące wsparcie w systemie dziennym, w tym: dzienne domy pomocy (34%) oraz tworzenie klubów i grup zrzeszających np. osoby starsze oraz klubów dziecięcych (30%).

Wśród najcenniejszych form wsparcia społeczności lokalnej około co czwarty respondent wymienił działalność asystencką, np. w ramach asystenta osoby niepełnosprawnej lub starszej albo asystenta rodziny i realizację usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania. Dla około co szóstego

respondenta istotna byłaby działalność wolontariatu, a dla około co siódmego wdrożenie i realizację usług sąsiedzkich. W mniejszym stopniu wskazano również centra opiekuńczo-mieszkalne, rozwój teleopieki (np. opaski telemedyczne), zwiększenie dostępności do usług transportowych poprzez realizację usługi od drzwi do drzwi, wsparcie szkoleniowe, specjalistyczne, psychologiczne dla opiekunów osób wymagających wsparcia oraz rozwój mieszkalnictwa wspomaganego z koszykiem usług.

Rysunek nr 15. Najcenniejsze formy wsparcia według ankietowanych w gminie Pawłosiów

Źródło: Badanie ankietowe (CAWI) mieszkańców gminy

Mieszkańcy wskazywali również, jakie usługi społeczne powinny zostać wdrożone lub być dostępne w większym stopniu lokalnie, aby lepiej odpowiadały ich potrzebom. Najczęściej wskazywano na konieczność rozwoju usług skierowanych do osób starszych, samotnych i niesamodzielnych, w tym szczególnie usług

opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania, dziennych form wsparcia oraz różnorodnych form opieki nad osobami chorymi. Bardzo często powtarzała się potrzeba zapewnienia opieki wytchnieniowej, zarówno doraźnej, jak i regularnej, która pozwoliłaby odciążyć opiekunów rodzinnych i umożliwić im odpoczynek lub załatwienie codziennych spraw.

Wśród wskazań mieszkańców pojawiała się także potrzeba tworzenia ośrodków wsparcia dziennego z dostępem do transportu i podstawowych usług zdrowotnych, a także rozwijania środowiskowych domów samopomocy oraz domów dziennego pobytu dla seniorów. Podkreślano wagę usług asystenckich i wolontariatu, które mogłyby wspierać osoby niesamodzielne w codziennym funkcjonowaniu, wykonywaniu podstawowych czynności, robieniu zakupów czy dojazdach do lekarza.

Istotnym obszarem okazały się również usługi skierowane do rodzin, w tym rodzin z dziećmi i rodzin opiekujących się osobami niepełnosprawnymi. Mieszkańcy wskazywali na potrzebę wzmocnienia wsparcia środowiskowego oraz działań integrujących społeczność, takich jak zajęcia kulturalne, międzypokoleniowe spotkania, warsztaty artystyczne, rękodzielnicze czy aktywności prowadzone przy udziale lokalnych twórców. Podkreślano także znaczenie tworzenia klubów seniora, miejsc spotkań oraz przestrzeni sprzyjających aktywizacji społecznej.

Wśród oczekiwań znalazła się również potrzeba zwiększenia dostępności usług psychologicznych, a także usług medycznych – wizyt lekarskich, rehabilitacji czy porad w lokalnej przychodni. Mieszkańcy wskazywali także na potrzebę zapewnienia pomocy mieszkaniowej, schronienia oraz wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych, którzy wymagają stabilnego i bezpiecznego otoczenia. Podane przykłady świadczą o potrzebie zwiększenia działań z zakresu deinstytucjonalizacji usług społecznych w gminie Pawłosiów.

5.2. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych

Niniejszy podrozdział przedstawia kluczowe informacje o potrzebach wybranych grup docelowych, czyli odbiorców usług społecznych, w kontekście procesu

deinstytucjonalizacji. Co istotne opracowany został w oparciu o liczne źródła i metody badawcze.

Proces deinstytucjonalizacji, polegający na stopniowym przechodzeniu od opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej, wymaga szczegółowego zrozumienia potrzeb poszczególnych grup społecznych oraz ich najbliższego otoczenia. W niniejszym rozdziale dokonano diagnozy sytuacji wybranych grup docelowych – osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi. Niniejsza diagnoza ma na celu wskazanie najistotniejszych problemów oraz rekomendacji, które mogą przyczynić się do poprawy jakości świadczonych usług społecznych i zwiększenia efektywności podejmowanych działań na rzecz grup szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Osoby starsze

Osoby starsze w gminie Pawłosiów stanowią jedną z najliczniejszych grup wymagających wsparcia w gminie. Wiele osób wskazywało na potrzebę rozwijania usług opiekuńczych, które wspierałyby seniorów w codziennych obowiązkach, a także zapewniały im bezpieczeństwo i poczucie komfortu w ich miejscu zamieszkania. Jednocześnie respondentów poruszał problem samotności starszych osób oraz trudności w dostępie do odpowiednich usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych.

W odpowiedzi na te potrzeby, kluczowe jest stworzenie lokalnych ośrodków wsparcia dziennego, klubów seniora, a także rozwój usług transportowych, które umożliwią łatwiejszy dostęp do tego rodzaju pomocy.

Osoby starsze powinny mieć możliwość korzystania z usług w miejscu zamieszkania, co pozwoli im na zachowanie niezależności, jednocześnie minimalizując stres związany z koniecznością przebywania w instytucjach opiekuńczych. Zwracano uwagę na konieczność stworzenia przestrzeni, w której seniorzy będą mogli realizować swoje pasje, angażować się w życie społeczne, uczestniczyć

w programach integracyjnych z młodszymi pokoleniami.

Podsumowanie potrzeb osób starszych:

- Zapewnienie wystarczającej oferty rehabilitacyjnej i opieki wytchnieniowej;
- Potrzeba rozwoju usług transportowych, w tym przewozów „od drzwi do drzwi”;
- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania;
- Rozwój klubu seniora oraz ośrodków wsparcia dziennego;
- Poprawa infrastruktury transportowej oraz dostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb seniorów;
- Organizowanie programów integracji i aktywizacji międzypokoleniowej.

Osoby z niepełnosprawnościami

Osoby z niepełnosprawnościami zmagają się z szeregiem trudności, zwłaszcza w dostępie do przestrzeni publicznych oraz usług medycznych i rehabilitacyjnych. Wiele osób wskazało, że obecny system wsparcia nie jest dostosowany do indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami, przez co codzienne funkcjonowanie staje się utrudnione. Respondenci podkreślali znaczenie wsparcia asystenckiego i rehabilitacyjnego, które umożliwiłyby osobom z niepełnosprawnościami większą samodzielność i aktywność społeczną.

W kontekście deinstytucjonalizacji, istotnym elementem staje się rozwój usług w miejscu zamieszkania, które pozwalają na lepszą integrację osób z niepełnosprawnościami z resztą społeczności. Zgłaszano potrzebę poprawienia dostępności przestrzeni publicznych, w tym placówek medycznych, urzędów oraz przestrzeni kulturalnych i edukacyjnych, aby osoby z niepełnosprawnościami mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym.

Podsumowanie potrzeb osób z niepełnosprawnościami:

- Rozwój usług asystenckich oraz opieki w miejscu zamieszkania;
- Dostosowanie przestrzeni publicznych i infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;

- Poprawa dostępności rehabilitacji i terapii zajęciowej blisko miejsca zamieszkania;
- Tworzenie lokalnych ośrodków wsparcia i integracji społecznej;
- Poprawa dostępności do informacji o usługach;
- Konieczność edukacji społecznej w zakresie potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Osoby w kryzysie bezdomności

Osoby w kryzysie bezdomności to grupa, która wymaga szczególnej troski i kompleksowego wsparcia, wykraczającego poza jednorazową pomoc. Postulowano rozwijanie programów reintegracyjnych, które umożliwią osobom dotkniętym bezdomnością odbudowanie swojego życia. Usługi, które odpowiadają na te potrzeby, powinny obejmować pomoc psychologiczną, doradztwo zawodowe, wsparcie w zakresie terapii uzależnień oraz pomoc w uzyskaniu stałego miejsca zamieszkania.

Istotna dla ankietowanych była potrzeba uproszczenia procedur administracyjnych związanych z dostępem do mieszkań socjalnych i innych form wsparcia. Ponadto, respondenci podkreślili znaczenie usług w miejscach zamieszkania, które umożliwią osobom w kryzysie bezdomności stabilizację ich sytuacji, zanim będą w stanie na stałe przejść do samodzielnego życia.

Podsumowanie potrzeb osób w kryzysie bezdomności:

- Tworzenie ośrodków wsparcia łączących schronienie z kompleksową pomocą;
- Rozwój programów terapeutycznych i psychologicznych;
- Uproszczenie procedur dotyczących dostępu do mieszkań socjalnych;
- Zwiększenie dostępności doradztwa zawodowego i programów reintegracyjnych.

Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Problemy zdrowia psychicznego stają się coraz bardziej widoczne w lokalnej społeczności. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, jak wskazali respondenci,

często doświadczają izolacji społecznej, stygmatyzacji i trudności w dostępie do odpowiednich usług. Istotnym elementem, na który zwrócono uwagę, była potrzeba rozwoju usług psychologicznych i psychiatrycznych dostępnych na poziomie lokalnym, w miejscu zamieszkania osób potrzebujących. Respondenci postulowali także o zwiększenie dostępności terapii i programów rehabilitacyjnych, które pomogłyby osobom w kryzysie zdrowia psychicznego wrócić do stabilnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Wskazywano również na konieczność szkoleń i edukacji w zakresie rozumienia problemów zdrowia psychicznego, aby zmniejszyć stygmatyzację i promować większą akceptację wśród lokalnej społeczności.

Podsumowanie potrzeb osób w kryzysie zdrowia psychicznego:

- Rozwój lokalnych ośrodków wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego;
- Ułatwienie dostępu do terapii i specjalistów;
- Integracja usług zdrowia psychicznego z pomocą społeczną i środowiskową;
- Wzmacnianie działań profilaktycznych i edukacyjnych w społeczności.

Rodziny z dziećmi

Respondenci wskazali na konieczność rozwoju lokalnej infrastruktury, która wspierałaby rodziny w codziennym funkcjonowaniu. Ważne dla tej grupy są nie tylko usługi opiekuńcze, ale także programy edukacyjne, rozwijające zainteresowania dzieci i pomagające w integracji społecznej.

Pomoc w zakresie poradnictwa rodzinnego, programów edukacyjnych oraz aktywizacji dzieci i młodzieży pozwala na budowanie silniejszych więzi rodzinnych oraz ułatwia włączanie rodzin w życie społeczności lokalnej. Respondenci podkreślali także potrzebę tworzenia przestrzeni do wspólnego spędzania czasu i organizowania zajęć dla dzieci, które nie tylko zapewnią im rozwój, ale także umożliwią rodzicom wsparcie w codziennych obowiązkach.

Podsumowanie potrzeb rodzin z dziećmi:

- Rozwój usług opiekuńczych i środowiskowych;
- Działania profilaktyczne przeciw przemocy domowej i izolacji społecznej;
- Zwiększenie dostępności informacji o usługach i uproszczenie procedur;
- Potrzeba wzmocnienia wsparcia psychologicznego i rodzinnego.

5.3. Diagnoza potrzeb instytucji i organizacji społecznych

Podrozdział obrazuje potrzeby i istotne kwestie dotyczące instytucji i organizacji społecznych przez pryzmat przeprowadzenia procesu deinstytucjonalizacji – przejścia z instytucji do opieki środowiskowej. W tym kontekście istotnymi zagadnieniami, które zgłaszali pracownicy GOPS są:

- Potrzeba rozszerzenia dostępnych usług społecznych w gminie, w tym opieki wytchnieniowej, usług transportowych, domów dziennej pomocy, asystentury oraz wsparcia psychologicznego, aby lepiej odpowiadały one na potrzeby mieszkańców;
- Wprowadzenie deinstytucjonalizacji w gminie wymaga dodatkowych zasobów finansowych i kadrowych, szczególnie w zakresie wsparcia psychologicznego i rehabilitacyjnego, oraz większego zaangażowania organizacji pozarządowych;
- Opracowanie nowych programów wsparcia dedykowanych grupom, które pozostają poza zasięgiem aktualnych usług, takim jak osoby z zaburzeniami psychicznymi, osoby starsze z problemem samotności, oraz osoby w kryzysie bezdomności;
- Liczba pracowników w GOPS jest niewystarczająca w stosunku do zakresu zadań, co wskazuje na konieczność zwiększenia zatrudnienia, szczególnie w obszarze wsparcia psychologicznego, terapeutycznego oraz rehabilitacyjnego;
- Potrzeba poprawy wsparcia kadrowego, w tym zwiększenia liczby pracowników socjalnych oraz specjalistów w zakresie opieki nad osobami z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego.

- Obciążenie obowiązkami jest zbyt duże, co utrudnia skuteczne realizowanie wszystkich zadań;
- Zgłaszana potrzeba rozbudowy infrastruktury, w tym tworzenia nowych placówek opiekuńczych oraz dostosowania istniejących budynków do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością;
- Potrzeba podjęcia działań edukacyjnych, które zwiększą świadomość społeczną na temat korzyści płynących z opieki środowiskowej oraz deinstytucjonalizacji.

5.4. Diagnoza w zakresie najbliższych kręgów wsparcia osób

Najbliższe kręgi wsparcia – rodzina, sąsiedzi i lokalna społeczność – pełnią kluczową rolę w codziennym funkcjonowaniu osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci z niepełnosprawnościami. Analiza zgromadzonych opinii wskazuje, że najbliższe kręgi wsparcia – czyli rodzina, sąsiedzi, wolontariat oraz lokalna społeczność – pełnią kluczową rolę w codziennym funkcjonowaniu osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, dzieci z niepełnosprawnościami, a także osób w kryzysie zdrowotnym czy bezdomnych. Respondenci zwrócili uwagę na znaczenie wspólnoty lokalnej, która może zapewniać wsparcie zarówno emocjonalne, jak i praktyczne, pomagając w rozwiązywaniu codziennych problemów.

Rodzina jest pierwszym, naturalnym kręgiem wsparcia, który często stanowi główną siłę wspierającą osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami. Mieszkańcy podkreślają, że wiele osób starszych, a także dzieci z niepełnosprawnościami, polega na rodzinach, które pełnią funkcję opiekuńczą. Warto jednak zauważyć, że w przypadku osób wymagających długotrwałej opieki, takie wsparcie może okazać się niewystarczające. Respondenci wskazali, że w takich sytuacjach istotne jest uzupełnienie wsparcia rodzinnego przez profesjonalne usługi opiekuńcze, które powinny być dostępne na poziomie lokalnym. Wśród propozycji znalazły się m.in. dzienne ośrodki wsparcia, opieka

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

wytchnieniowa dla opiekunów czy organizowanie transportu do ośrodków zdrowia i rehabilitacji.

Również sąsiedzi odgrywają kluczową rolę w lokalnym wsparciu, zwłaszcza w codziennych, drobnych sprawach – takich jak pomoc w zakupach, wsparcie w opiece nad dziećmi czy pomoc osobom starszym w obowiązkach domowych. Respondenci zauważyli, że w wielu przypadkach sąsiedzi tworzą silne sieci wsparcia, w których wymiana pomocy odbywa się w sposób naturalny i niewymuszony. Wzajemna pomoc sąsiedzka, polegająca na wspólnym organizowaniu codziennych zadań, może znacząco ułatwić życie osób w potrzebie, zwłaszcza tych, którzy nie mają bliskiej rodziny lub jej wsparcie jest ograniczone.

Podkreślano rolę wolontariatu i działalności organizacji pozarządowych, które mogą stanowić istotny element wsparcia społecznego. Ankietowni zwrócili uwagę na potrzebę rozwijania lokalnych inicjatyw wolontariackich, które umożliwiają mieszkańcom angażowanie się w pomoc osobom potrzebującym. Wolontariusze, poprzez swoją działalność, nie tylko pomagają w opiece nad osobami starszymi czy niepełnosprawnymi, ale również w organizowaniu różnych form wsparcia, jak zajęcia edukacyjne, terapeutyczne czy integracyjne dla dzieci i dorosłych.

Podsumowanie potrzeb najbliższych kręgów wsparcia:

- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i wsparcia w miejscu zamieszkania, takich jak opieka wytchnieniowa i pomoc w codziennych obowiązkach;
- Rozwój programów wolontariackich i działalności organizacji pozarządowych, które mogą zapewnić wsparcie lokalne;
- Wzmocnienie roli sąsiedztwa w codziennej pomocy, organizowanie spotkań i działań wspierających integrację lokalną;
- Rozwój programów edukacyjnych i integracyjnych dla dzieci, seniorów i osób z niepełnosprawnościami, umożliwiających wzajemne wsparcie międzypokoleniowe;

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

- Rozwój infrastruktury transportowej w celu zapewnienia dostępu do niezbędnych usług zdrowotnych i opiekuńczych.

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

6. Analiza potrzeb

Niniejszy podrozdział przedstawia kluczowe informacje o potrzebach wybranych grup docelowych, czyli odbiorców usług społecznych, w kontekście procesu deinstytucjonalizacji. Co istotne opracowany został w oparciu o liczne źródła i metody badawcze.

Proces deinstytucjonalizacji, polegający na stopniowym przechodzeniu od opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej, wymaga szczegółowego zrozumienia potrzeb poszczególnych grup społecznych oraz ich najbliższego otoczenia. W niniejszym rozdziale dokonano diagnozy sytuacji wybranych grup docelowych – osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi.

6.1. Obecnie realizowane usługi i formy wsparcia

Osoby starsze

Osoby starsze w gminie Pawłosiów mogą liczyć na wsparcie w zakresie podstawowych potrzeb opiekuńczych oraz pomocy w sytuacjach kryzysowych. Kluczowe formy wsparcia to:

1. Opieka rodzinna - nieformalna (świadczona przez członków rodziny)
2. Praca socjalna

W sytuacjach wymagających opieki całodobowej, Ośrodek Pomocy Społecznej kieruje osoby starsze do Domów Pomocy Społecznej znajdujących się poza gminą oraz opłaca ich pobyt.

Osoby z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego

Dla osób z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego dostępne są formy wsparcia podobne do tych oferowanych seniorom, co odzwierciedla ich specyficzne potrzeby:

1. Program Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej
2. Opieka rodzinna - nieformalna (świadczona przez członków rodziny)
3. Praca socjalna

W razie potrzeb GOPS kieruje osoby i opłaca ich pobyt w Domach Pomocy Społecznej mieszczących się poza gminą.

Osoby w kryzysie bezdomności

W gminie Pawłosiów osoby w kryzysie bezdomności otrzymują pomoc poprzez zapewnienie im opieki w placówkach poza terenem jednostki. Koszty pobytu częściowo pokrywa gmina, częściowo osoba.

1. Praca socjalna

Rodziny z dziećmi

Rodziny z dziećmi w gminie Pawłosiów korzystają z usług wspierających rozwój dzieci oraz integrację społeczną rodzin. Oferowane formy wsparcia to:

1. Oddziały przedszkolne
2. Świetlica szkolna
3. Praca socjalna

6.2. Diagnoza usług deficytowych

Diagnoza potrzeb w zakresie nierealizowanych usług lub usług realizowanych w niewystarczającym zakresie na poziomie lokalnym wskazuje, iż brak:

- Dziennych domów pobytu, placówek wsparcia dziennego, typu Dom Seniora, Klub Seniora czy świetlice środowiskowe
- Wystarczającego dostępu do lekarzy specjalistów
- Usług w obszarze zdrowia psychicznego oraz działań informacyjnych i edukacyjnych
- Większej liczby Asystentów osób z niepełnosprawnościami
- Większej liczby Asystentów osób starszych
- Wsparcia psychologicznego dla opiekunów osób wymagających codziennego wsparcia
- Opieki wytchnieniowej
- Transportu od drzwi do drzwi

6.3. Diagnoza potrzeb kadrowych i profesji społecznych

Potrzeby personelu (kadry) świadczącej usługi społeczne:

- Szkolenia specjalistyczne dla pracowników
- Brak lekarzy specjalistów, rehabilitantów i psychologów
- Wiedza pracowników GOPS o deinstytucjonalizacji jest obecnie zaawansowana, niemniej podkreślają oni chęć edukacji w tej tematyce
- Jako najefektywniejsze sposoby zdobywania wiedzy w tematyce deinstytucjonalizacji pracownicy GOPS szkolenia i warsztaty zdalne, platformy e-learningowe i dostęp do materiałów edukacyjnych i literatury specjalistycznej.

Celem skutecznego wdrożenia LPDI kadra wskazuje, iż zasadnym byłyby:

- Dodatkowe finansowanie
- Wsparcie w zakresie szkoleń dla personelu
- Wsparcie w zakresie planowania strategicznego
- Narzędzia do monitorowania i oceny usług
- Wsparcie w zakresie nawiązywania partnerstw z innymi instytucjami
- Zasoby infrastrukturalne, w tym dodatkowe pomieszczenia

6.4. Przyczyny nierealizowania usług społecznych

Główną przyczyną nierealizowania usług społecznych są ograniczone środki na finansowanie usług społecznych, a także ograniczenia transportowe i kadrowe. Jednym z ograniczeń są ponadto uwarunkowania demograficzne i lokalizacyjne gminy.

7. Część programowa

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych, podobnie jak każdy dokument strategiczny, określa główny cel, który jest realizowany poprzez cele szczegółowe

i składające się na nie kierunki działań lub konkretne propozycje działań. Cele szczegółowe wyznaczono wedle obszarów tematycznych dotyczących kolejno: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością, osób w kryzysie zdrowia psychicznego i rodzin z dziećmi. Dodatkowo wyznaczono cele horyzontalne, które stanowią ogólne kierunki interwencji dla gminy, wspierające oraz warunkujące skuteczną realizację celów szczegółowych.

Cel ogólny

Zapewnienie mieszkańcom gminy Pawłosiów dostępu do wysokiej jakości usług społecznych świadczonych w sposób zindywidualizowany i zintegrowany w środowisku lokalnym, w celu wspierania ich samodzielności, integracji społecznej i podniesienia jakości życia

Cele przekrojowe (horyzontalne)

Cele przekrojowe, zwane również horyzontalnymi, to kluczowe obszary, które mają na celu wsparcie realizacji działań i celów szczegółowych w różnych aspektach polityki społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej. W przypadku gminy Pawłosiów, cele horyzontalne stanowią fundament dla zapewnienia spójności i synergii pomiędzy poszczególnymi inicjatywami, które są realizowane na poziomie lokalnym. Skierowane są na wzmacnianie współpracy między instytucjami, integrację działań w zakresie dostępności usług oraz poprawę efektywności administracji publicznej i jakości życia mieszkańców.

Cele przekrojowe stanowią podstawę dla skutecznego wprowadzania zmian w zakresie wsparcia społecznego, zdrowotnego, edukacyjnego oraz

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

infrastrukturalnego, obejmując wszystkie grupy społeczne, w tym osoby starsze, dzieci, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny oraz inne osoby w trudnej sytuacji życiowej. Ich realizacja sprzyja budowaniu zrównoważonego i inkluzywnego rozwoju, odpowiadającego na potrzeby lokalnej społeczności, w tym poprawie jakości usług publicznych oraz dostępności do niezbędnego wsparcia.

Cel przekrojowy 1	Działania informacyjno-promocyjne i informowanie o dostępnej ofercie i wsparciu – wzmacnianie świadomości i promowanie dostępności usług społecznych poprzez np.: prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych usługach. Cyfryzacja i poprawa komunikacji z mieszkańcami
Cel przekrojowy 2	Rozwój grup wsparcia/kręgów wsparcia, wolontariatów poprzez inspirowanie do tworzenia oddolnych inicjatyw integrujących osoby z podobnymi doświadczeniami i problemami. Dążenie do aktywizacji i integracji społecznej mieszkańców, również międzypokoleniowej
Cel przekrojowy 3	Zwiększenie współpracy międzysektorowej – tworzenie i rozwijanie partnerstw pomiędzy organizacjami pozarządowymi, instytucjami publicznymi i sektorem prywatnym dla zapewnienia skoordynowanej pomocy i wsparcia, które odpowiadają na zróżnicowane potrzeby mieszkańców gminy. Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych oraz pozyskiwanie i szkolenie kadry. Dążenie do rozwoju mieszkalnictwa o różnych poziomach wsparcia
Cel przekrojowy 4	Promowanie i edukowanie wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego – zapewnienie dostępu do szkoleń, wsparcia psychologicznego i doradztwa dla rodzin, opiekunów oraz osób starszych i innych grup wymagających wsparcia

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Obszar 1	Osoby starsze				
Cel szczegółowy 1	Zbudowanie skutecznego, efektywnego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób starszych, zapewniającego zwiększenie jakości życia oraz umożliwiającego im godne i aktywne życie w lokalnej społeczności				
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Źródło/-a finansowania
	1.	Rozwój usług społecznych w trybie dziennym skierowanych do seniorów np. rozwój oferty, otwarcie klubu senior itp.	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	2.	Dążenie do wdrożenia usług transportowych dla seniorów typu door to door	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	3.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

4.	Rozwój usług z zakresu wsparcia psychologicznego dla osób starszych	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
5.	Rozwój i realizacja usług asystenckich dla seniorów	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
6.	Dążenie do aktywizacji i integracji społecznej seniorów	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
7.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę nad osobą starszą poprzez uruchomienie i rozwój opieki wytchnieniowej	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
8.	Dążenie do zapewniania wsparcia psychologicznego i informacyjnego dla opiekunów osób starszych	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

	9.	Dążenie do udostępnienia rozwiązań z zakresu mobilnych, internetowych czy telefonicznych usług wsparcia np. medycznych, poradniczych	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów, NGO, ośrodki zdrowia i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 2	Osoby z niepełnosprawnościami				
Cel szczegółowy 2	Stworzenie warunków do korzystania przez osoby z niepełnosprawnościami z wysokiej jakości usług w środowisku lokalnym, umożliwiających rozwój ich potencjału oraz pełne uczestnictwo w życiu społecznym				
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Źródło/-a finansowania
	10.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	11.	Rozwój usług asystenckich	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	12.	Dążenie do zapewnienia dostępu usług z zakresu	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

		wsparcia psychologicznego dla osób z niepełnosprawnościami		Pawłosiów i inni realizatorzy	
	13.	Dążenie do zapewnienia usług transportowych dla osób z niepełnosprawnościami typu door to door	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	14.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę poprzez uruchomienie opieki wytchnieniowej	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	15.	Dążenie do zapewnienia wsparcia psychologicznego i informacyjnego dla opiekunów osób wymagających wsparcia	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	16.	Dążenie do integracji społecznej oraz wsparcia w aktywizacji zawodowej np. doradztwo dla osób z niepełnosprawnościami	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

	17.	Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych na obszarze gminy	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 3	Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością				
Cel szczegółowy 3	Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością, zapewniającego im godne życie				
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Źródło/-a finansowania
	18.	Świadczenie pracy socjalnej dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	19.	Wsparcie psychologiczne dla osób w trudnej sytuacji życiowej	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	20.	Aktywizacja osób bezrobotnych we współpracy np. z	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

		Powiatowym Urzędem Pracy			
	21.	Monitorowanie sytuacji osób w kryzysie bezdomności, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym (np. we współpracy z policją)	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	22.	Zapewnienie schronienia osobom tego wymagającym (również poprzez umowy z instytucjami spoza gminy)	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
Obszar 4	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego				
Cel szczegółowy 4	Rozwój środowiskowych form wsparcia, które umożliwią osobom w kryzysie zdrowia psychicznego korzystanie z usług dostosowanych do ich potrzeb, a także rozwój umiejętności życiowych				
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Źródło/-a finansowania
	23.	Rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

		świadczonych w miejscu zamieszkania		Pawłosiów i inni realizatorzy	
	24.	Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę poprzez uruchomienie opieki wytchnieniowej	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	25.	Dążenie do wdrożenia wsparcia prawnego i informacyjnego dla osób wymagających wsparcia i ich opiekunów	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	26.	Dążenie do wdrożenia wsparcia i poradnictwa psychoterapeutycznego i psychiatrycznego w gminie stacjonarnie lub online	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	27.	Zwiększanie świadomości społecznej na temat istotności zdrowia psychicznego oraz promowanie działań	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

		profilaktycznych w tym zakresie			
Obszar 5	Rodziny z dziećmi				
Cel szczegółowy 5	Wsparcie jakości życia rodzin poprzez dostęp do lokalnych, elastycznych usług społecznych				
	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Źródło/-a finansowania
	28.	Rozwój wsparcia rodziny poprzez działania asystenta rodziny	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	29.	Rozwój oferty i tworzenie warunków do aktywnego spędzania wolnego czasu dla rodzin z dziećmi i młodzieży	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
	30.	Organizacja zajęć terapeutycznych, edukacyjnych i rozwojowych w szkołach i innych instytucjach	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

31.	Wsparcie psychologiczne dla dzieci i rodzin poprzez zapewnienie dostępności psychologów	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne
32.	Dążenie do utworzenia infrastruktury opieki dla najmłodszych	Do 2030 roku	Gmina Pawłosiów, GOPS w Gminie Pawłosiów i inni realizatorzy	Środki własne gminy fundusze europejskie, krajowe i inne

8. Źródła finansowania wdrożenia i realizacji planu

Realizacja lokalnego planu deinstytucjonalizacji usług społecznych (LPDI) wymaga stabilnych i zróżnicowanych źródeł finansowania, które umożliwią wdrożenie nowych form wsparcia oraz przekształcenie istniejących instytucji w kierunku bardziej zindywidualizowanych, środowiskowych usług. Niniejszy rozdział nie dotyka w sposób szczegółowy analizy kosztów realizacji planu, natomiast wskazuje przede wszystkim możliwe źródła finansowania, o które ubiegać się może gmina, aby realizować wytyczone w niniejszym Planie kierunki działań.

Poniżej przedstawiono kluczowe źródła finansowania, które mogą zostać wykorzystane na poziomie lokalnym:

1. Środki własne jednostek samorządu terytorialnego (JST)

Jednostki samorządu terytorialnego jako kluczowi realizatorzy polityki społecznej na poziomie lokalnym, powinny zapewnić finansowanie z budżetów własnych.

- Finansowanie bieżące: np. utrzymanie funkcjonowania mieszkań wspomaganych, organizacja usług opiekuńczych czy dziennych form wsparcia, rozwój nowych usług środowiskowych (np. usługi sąsiedzkie, teleopieka).
- Wkład własny do projektów unijnych: JST mogą wykorzystać środki własne jako wkład wymagany do projektów konieczny przy projektach finansowanych m.in. z EFS+, EFRR, Funduszu Solidarnościowego, PFRON i Interreg.
- Tworzenie rezerw celowych: w budżetach lokalnych mogą być tworzone rezerwy na realizację działań wynikających z LPDI, co umożliwi lepsze planowanie wydatków.

2. Fundusze europejskie i krajowe

Deinstytucjonalizacja usług społecznych jest jednym z priorytetów Unii Europejskiej i polityki społecznej w Polsce, co zapewnia szeroki dostęp do funduszy wspierających tego typu działania.

a) Fundusze europejskie 2021–2027

- Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+): finansowanie działań wspierających aktywizację społeczną, integrację zawodową, rozwój usług opiekuńczych oraz wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR): wspieranie inwestycji infrastrukturalnych, takich jak tworzenie mieszkań wspomaganych, dziennych domów wsparcia, placówek integracyjnych czy modernizacja i adaptacja istniejących budynków.
- Programy krajowe współfinansowane przez UE, np. Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS), Fundusze Europejskie dla Regionów czy Fundusze Norweskie.

b) Programy krajowe i dotacje ministerialne

- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej: wsparcie w ramach programów: „Opieka 75+”, „Senior+”, „Aktywni+” „Asystent Osoby Niepełnosprawnej” czy „Czas na Mieszkanie”, Program „Opieka wytchnieniowa” lub programy wspierające rodziny i pieczę zastępczą.

3. Partnerstwa publiczno-privatne (PPP)

Partnerstwo publiczno-privatne to model, który może skutecznie wesprzeć rozwój usług społecznych, szczególnie w zakresie inwestycji infrastrukturalnych.

W ramach partnerstwa publiczno-privatnego można realizować działania takie jak np.:

- budowa mieszkań wspomaganych i treningowych, gdzie partner prywatny finansuje inwestycję np. w zamian za długoterminowe użytkowanie lub zarządzanie;
- zlecenie usług społecznych organizacjom pozarządowym lub przedsiębiorstwom społecznym – w ramach tego działania można

wykorzystać wiedzę i doświadczenia sektora pozarządowego w realizacji usług środowiskowych.

4. Organizacje pozarządowe i fundacje

Współpraca z organizacjami pozarządowymi może być kluczowa w realizacji działań wynikających z LPDI. NGO-sy często posiadają doświadczenie, które pozwala na skuteczną realizację innowacyjnych form wsparcia. W ramach tej współpracy można np.:

- uzyskać granty i dotacje krajowe i międzynarodowe: fundacje oraz stowarzyszenia mogą ubiegać się o środki na realizację lokalnych projektów deinstytucjonalizacyjnych, np.:
 - Fundacja Batorego (granty lokalne, partycypacja);
 - Fundacja Fundusz Współpracy (Premia Społeczna – współpraca z PES);
 - Fundacja im. Stefana Kuryłowicza (projekty architektoniczne dot. przestrzeni społecznych);
 - IKEA Foundation (projekty mieszkaniowe i społeczne);
 - Open Society Foundations;
 - granty korporacyjne: Orange, Santander, PZU, BGK.

5. Środki z funduszy celowych i lokalnych inicjatyw

a) Fundusze celowe

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON): finansowanie działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, takich jak usługi asystenckie, dostępność przestrzeni publicznej czy szkolenia zawodowe.
- Fundusz Pracy: wsparcie aktywizacji zawodowej i społecznej osób korzystających z pomocy społecznej, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

b) Lokalna inicjatywa społeczna

- Budżety obywatelskie: przeznaczenie części środków z budżetu obywatelskiego na projekty wspierające deinstytucjonalizację usług, np. tworzenie centrów wsparcia czy mieszkań treningowych.
- Inicjatywa lokalna: współpraca mieszkańców z gminą w realizacji usług społecznych.

6. Środki prywatne i darowizny

Darowizny od lokalnych firm, osób prywatnych czy społeczności mogą wspierać działania na rzecz deinstytucjonalizacji.

- Sponsorzy lokalni: przedsiębiorcy wspierający działalność społeczną w zamian za promocję lub korzyści wizerunkowe.
- Fundraising i kampanie społeczne: zbiórki na rzecz modernizacji placówek, zakup sprzętu czy organizację wydarzeń integracyjnych.
- Opłaty wnoszone przez korzystających

7. Środki z projektów międzynarodowych i fundacji zagranicznych

Warto poszukiwać wsparcia w organizacjach międzynarodowych, które finansują projekty społeczne.

- Fundusze ONZ i WHO: projekty wspierające poprawę zdrowia i jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem.
- Fundacje międzynarodowe: np. Open Society Foundations, Fundacja IKEA czy Fundacja Forda, które wspierają rozwój usług społecznych na całym świecie.

8. Połączenie różnych źródeł finansowania

Skuteczne wdrożenie LPDI wymaga synergii różnych źródeł finansowania, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Warto łączyć, w miarę możliwości, środki unijne z krajowymi i lokalnymi, wykorzystując doświadczenie organizacji pozarządowych oraz potencjał sektora prywatnego.

Podsumowanie

Dla powodzenia procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych kluczowe jest odpowiednie planowanie finansowe, obejmujące różne źródła i sposoby pozyskiwania środków. Samorządy powinny przyjąć zróżnicowane podejście, korzystając

z dostępnych funduszy, współpracując z partnerami z sektora prywatnego i społecznego, a także aktywnie poszukując innowacyjnych form wsparcia finansowego. Długoterminowe zaangażowanie w zapewnienie środków na deinstytucjonalizację pozwoli na budowę bardziej skutecznego i dostępnego systemu usług społecznych.

Niezwykle istotne jest również dostrzeżenie korzyści finansowych, jakie nieść może za sobą proces deinstytucjonalizacji w gminie. Może on przynieść jednostce oszczędności dzięki ograniczeniu konieczności ponoszenia kosztów pobytu mieszkańców w placówkach całodobowych, na rzecz bardziej efektywnych i elastycznych form wsparcia, takich jak usługi środowiskowe czy usługi sąsiedzkie. Dodatkowo, inwestowanie w lokalne formy wsparcia może stymulować rozwój rynku pracy w regionie, tworząc miejsca pracy dla opiekunów, terapeutów i innych specjalistów.

9. System monitorowania i oceny (ewaluacji)

Kluczowe założenia systemu monitorowania i oceny

Skuteczna realizacja Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI) wymaga opracowania systemu monitorowania i oceny, który pozwoli na bieżące śledzenie postępów, identyfikowanie ewentualnych problemów oraz wprowadzanie niezbędnych korekt w planie. Monitoring i ocena są kluczowymi elementami zarządzania planem, ponieważ zapewniają transparentność działań oraz umożliwiają skuteczną adaptację do zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej.

1. Monitoring – bieżąca analiza realizacji planu

Monitoring Planu opiera się na corocznych przeglądach dokumentu i wdrażanych działań. Jego funkcją jest regularna weryfikacja stopnia realizacji założonych celów oraz zapewnienie zgodności działań z aktualnymi potrzebami społeczności lokalnej

i wytycznymi krajowymi oraz europejskimi poprzez monitorowanie przyjętych wskaźników.

Zakres działań:

Rekomendowane jest dokonywanie corocznych przeglądów roboczych, w ramach, których dokonywana będzie:

- analiza postępów w realizacji poszczególnych działań w ramach LPDI;
- aktualizacja wskaźników i ocena, w jakim stopniu realizowane działania wspierają założone cele strategiczne;
- identyfikacja ewentualnych barier i propozycja korekt w realizowanych działaniach.

Odpowiedzialność

Realizacją monitoringu zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej (OPS) jako jednostka koordynująca wdrażanie LPDI, we współpracy z innymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań na terenie gminy.

Harmonogram

Monitoring odbywa się corocznie, z raportem opracowywanym na koniec roku kalendarzowego przedstawiających realizację określonych wskaźników (w postaci wskazania stopnia realizacji danego wskaźnika i zaraportowania zaobserwowanej tendencji).

Narzędzia

Narzędziami niezbędnymi do przeprowadzenia monitoringu będzie przede wszystkim analiza danych zgromadzonych w bazach GOPS oraz informacji dostarczanych przez partnerów i interesariuszy. Rekomendowana jest także organizacja przez GOPS regularnych spotkań roboczych pozwalających na wymianę informacji i identyfikację potencjalnych obszarów wymagających uwagi.

2. Ewaluacja – strategiczna ocena długoterminowa

Ewaluacja LPDI została zaplanowana jako kluczowe narzędzie strategiczne, mające na celu ocenę skuteczności podejmowanych działań w perspektywie 5-letniej. Jest to element zapewniający systematyczne doskonalenie usług oraz dostosowanie planu do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych.

Cel oceny

Celem prowadzonych działań jest ocena długoterminowych efektów wdrażania LPDI, w tym: skuteczności działań (czy cele zostały osiągnięte?) i efektywności (czy zasoby zostały właściwie wykorzystane?).

Zakres ewaluacji

Ewaluacja obejmuje szeroką analizę wskaźników osiągnięcia celów, konsultacje z interesariuszami oraz przegląd doświadczeń z realizacji działań. Wynikiem powinien być raport z rekomendacjami dla przyszłych aktualizacji LPDI.

Harmonogram

Ewaluacja przeprowadzana jest co pięć lat – dzięki temu możliwa jest ocena zarówno bieżących działań, jak i ich wpływu w dłuższej perspektywie.

Narzędzia ewaluacji

Ewaluacja LPDI jest kluczowym procesem, który pozwala na ocenę skuteczności działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej. Wśród podstawowych narzędzi wykorzystywanych w ewaluacji LPDI znajdują się: 1) analiza wskaźników, która pozwoli ocenić stopień realizacji założonych celów LPDI oraz efektywność działań; 2) badania z interesariuszami - ankiety i wywiady z beneficjentami oraz pracownikami umożliwią zebranie opinii na temat jakości usług oraz ich wpływu na życie mieszkańców, co pozwoli na dostosowanie działań do ich rzeczywistych potrzeb; 3) przegląd dokumentacji, raportów i sprawozdań związanych z realizacją LPDI, co dostarczy danych o wykorzystaniu zasobów oraz pomoże ocenić efektywność finansową i organizacyjną działań.

Harmonogram i częstotliwość działań w ramach systemu monitoringu i oceny

1. Roczne przeglądy robocze:

- analiza wskaźników, bieżące dostosowywanie działań do zmieniających się potrzeb i warunków
- publikacja krótkich raportów z rekomendacjami i podsumowaniem postępów

2. Pięcioletnia ewaluacja, czyli:

- kompleksowa analiza skuteczności i efektywności realizacji LPDI
- konsultacje społeczne oraz analiza zgodności z wytycznymi strategicznymi

Zaangażowanie interesariuszy w proces monitorowania

Efektywny system monitorowania i oceny wymaga współpracy i partnerstwa różnych interesariuszy działających na obszarze gminy, zatem w ramach systemu monitorowania realizacji planu włączeni będą następujące grupy interesariuszy:

- władze gminy – odpowiedzialne za nadzorowanie realizacji planu oraz zapewnienie środków na monitoring;

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

- przedstawiciele jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za świadczenie usług społecznych;
- zespół roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI;
- inne podmioty realizujące usługi społeczne na terenie gminy – organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa społeczne oraz inne instytucje odpowiedzialne za wdrażanie konkretnych działań;
- beneficjenci usług – opinie i doświadczenia użytkowników usług społecznych są kluczowe dla oceny ich jakości i skuteczności;
- społeczność lokalna – mieszkańcy gminy powinni być informowani o realizacji LPDI, co pozwala na zwiększenie ich zaangażowania i akceptacji dla podejmowanych działań.

Kluczową grupą w tym zestawieniu jest Zespół Roboczy ds. opracowania, wdrażania i monitorowania LPDI, który aktywnie uczestniczył w projektowaniu niniejszego dokumentu oraz go opiniował.

Wskaźniki monitoringu

Wskaźniki te są mierzalne, konkretne i pozwalają na ocenę postępów w realizacji LPDI, zostały opracowane wspólnie z Gminnym Zespołem ds. Opracowania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych.

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa (11.2025)	Wartość docelowa do 2030 (minimalna)	Oczekiwania tendencja do 2030 roku (malejąca/stabilna/wzrostowa)	Źródło danych
Liczba osób, które poprzez wdrożenie usług zostały utrzymane w	Liczba osób	2	4	wzrostowa	Dane własne GOPS

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

Projekt pn.: „Społeczna równowaga”

Realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

środowisku zamieszkania					
Liczba ośrodków wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i innych grup potrzebujących wsparcia np. Klub Senior	Liczba ośrodków	0	1	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba rodzin objętych usługami asystenta rodziny	Liczba rodzin	5	7	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób objętych usługami asystenta osób niepełnosprawnych	Liczba osób	8	12	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej	Liczba osób	0	6	wzrostowa	Dane własne GOPS
Liczba osób korzystających z usług transportowych typu door to door miesięcznie	Liczba osób	0	2	wzrostowa	Dane własne GOPS

Województwo Podkarpackie - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

ul. Hetmańska 9, 35-045 Rzeszów tel. 17 747 06 00 fax. 17 747 06 01 e-mail: sekretariat@rops.rzeszow.pl www.rops.rzeszow.pl

10. Spis rysunków i tabel

Spis rysunków

Rysunek nr 1. Lokalizacja gminy Pawłosiów na tle województwa podkarpackiego	12
Rysunek nr 2. Liczba ludności gminy Pawłosiów w latach 2004 - 2024 (stan na 31 grudnia)	13
Rysunek nr 3. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie Pawłosiów	19
Rysunek nr 4. Gospodarstwa domowe i osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Pawłosiów w latach 2013-2023.....	20
Rysunek nr 5. Korzystający z pomocy społecznej w gminie Pawłosiów.....	21
Rysunek nr 6. Liczba osób korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w gminie Pawłosiów	22
Rysunek nr 7. Dane metryczkowe ankietowanych mieszkańców gminy Pawłosiów	30
Rysunek nr 8. Stan gospodarstw domowych ankietowanych mieszkańców gminy Pawłosiów	31
Rysunek nr 9. Grupy społeczne, które mają największe trudności w życiu codziennym w gminie Pawłosiów według ankietowanych.....	32
Rysunek nr 10. Ocena dostępności usług społecznych w gminie Pawłosiów według ankietowanych	33
Rysunek nr 11. Czynniki, które najczęściej utrudniają mieszkańcom gminy Pawłosiów korzystanie z usług społecznych.....	34
Rysunek nr 12. Najważniejsze usługi społeczne dla mieszkańców gminy Pawłosiów	35
Rysunek nr 13. Zmiany w celu ułatwienia korzystania z usług społecznych w gminie Pawłosiów według ankietowanych	36
Rysunek nr 14. Ocena korzystności deinstytucjonalizacji dla poszczególnych grup w gminie Pawłosiów przez mieszkańców.....	38
Rysunek nr 15. Najcenniejsze formy wsparcia według ankietowanych w gminie Pawłosiów	39

Spis tabel

Tabela 1. Korzystający ze świadczeń rodzinnych w gminie Pawłosiów w latach 2013-2023	23
Tabela 2. Wysokość kwoty świadczeń rodzinnych i zasiłków pielęgnacyjnych w gminie Pawłosiów w latach 2013- 2023.....	24
Tabela 3. Wydatki na świadczenia wychowawcze w gminie Pawłosiów w latach 2017 - 2023.....	25

